

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України



№ 242 (3492)

СЕРЕДА, 22 грудня 2004 року

ФОТОФАКТ

Енергодар Запорізької області. Виповнилося 20 років з початку експлуатації першого енергоблоку ЗАЕС.

На знімку: на блоковому щиті управління працюють провідні інженери Володимир Нікулін і Ігор Савченко.



Фото Бориса ДВОРНОГО (Укрінформ).

Працівникам енергетичної галузі України

Щиро вітаю енергетиків України із професійним святом — Днем енергетика.

Ваша невтомна праця і високий професіоналізм є головною гарантією надійної і безперебійної роботи вітчизняного енергокомплексу, забезпечення повсякденних життєвих проблем людей.

Введення в експлуатацію двох нових енергоблоків-мільйонників на Хмельницькій і Рівненській АЕС, будівництво магістральних електромереж, впровадження енергозберігаючих та екологічно безпечних енергосистем переконливо свідчать про високий потенціал енергетичної галузі України.

Сьогодні наша держава входить до першої трійки європейських країн з розвиненою ядерною енергетикою. Тому стабільна, безпечна і злагоджена робота енергетиків є основою сталого економічного зростання й підвищення життєвого рівня співвітчизників.

Верховна Рада України постійно працює над системним удосконаленням законодавства у сфері паливно-енергетичного комплексу, виходячи з інтересів національної безпеки та відповідності правовим стандартам Європейського союзу. Головним пріоритетом української енергетики має стати перехід до інноваційної моделі енергоефективної економіки держави.

Бажаю вам і вашим родинам щастя й добра, успіхів і здобутків у професійній діяльності, щирої вдячності всього українського суспільства за вашу життєво важливу працю.

Голова Верховної Ради України Володимир ЛИТВИН.

ОФІЦІЙНО

Складова міждержавної співпраці

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин зустрівся з делегацією Литовської Республіки —Головою Сейму Артурасом Паулаускасом, міністром закордонних справ Антанасом Валіонісом і головою Комітету у закордонних справах литовського Сейму Юстінасом Каросасом. Як повідомив прес-секретар глави українського парламенту Ігор Сторожук, литовська делегація прибула до Києва на запрошення Голови Верховної Ради України. Головну увагу під час зустрічі було приділено питанням подальшого розширення двостороннього співробітництва на рівні двох держав і парламентів. Володимир Литвин наголосив на важливості подальшого розвитку міжпарламентських контактів, які є неодмінною складовою співпраці на міждержавному рівні.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Голосування 26 грудня пройде без змін

Ранкове засідання 21 грудня

Після початку засідання парламентську трибуну заблокували представники «Регіонів України» і КПУ. Вони вимагали внесення змін до закону про вибори Президента, а саме: розширення переліку осіб, що мають право проголосувати за межами виборчих дільниць. На думку цих фракцій, чинний закон порушує конституційні права пенсіонерів та інвалідів, оскільки чимало з них не зможуть проголосувати. Водночас їх опоненти зазначали, що конституційні права громадян жодним чином не порушуються, бо кожному з них забезпечено конституційне право вибору. Голова Верховної Ради Володимир Литвин сказав, що винесе це питання на розгляд сесії після того, як його буде розглянуто в комітеті. Утім, згоди не досягли, і на вимогу п'яти фракцій було оголошено півгодинну перерву.

Після перерви В. Литвин повідомив, що було проведено погоджувальну раду, під час якої лідери фракцій ще раз обговорили це питання, і, оскільки більшість із них висловилися проти внесення змін до виборчого законодавства, він запропонував, щоб весь парламент висловився з цього приводу.

(Закінчення на 2-й стор.).



Фото Олександра КЛИМЕНКА.

БОРГИ НЕ ДАЮТЬ ЗЛЕТІТИ



Колаж Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Новий рік український Ан–124–100 «Руслан» авіакомпанії «Авіалінії Антонова», найімовірніше, зустріне на чужині

Його арештували влітку 2003 року в аеропорту Гузбей (канадська провінція Нью-Фаундленд і Лабрадор) під час виконання рейсу в інтересах військового відомства Італії. Минулої п'ятниці Верховний суд цієї провінції прийняв рішення про звільнення «Руслана». Але коли він зможе повернутися в Україну, поки що невідомо.

Справу про арешт українського літака за позовом кіпрської компанії «TMR-Energi» до Фонду держмайна України паралельно розглядають в іншому суді Канади. За словами виконавчого директора авіакомпанії Костянтина Лушакова, «адвокати «TMR-Energi» звернулися до Федерального суду Канади з проханням затримати літак до розгляду їхньої апеляції, призначеного на 10 січня». Водночас суд погодився розглянути протест АНТК на затримку літака окремо від апеляції. Вчора, коли верстався номер, в АНТК очікували оголошення вердикту. «Якщо рішення винесуть на нашу користь — полетимо ще до Різдва», — каже Лушаков. Але щоб забрати літак, АНТК, найімовірніше, доведеться розрахуватися з аеропортом за час перебування «Руслана» в Канаді. За приблизними підрахунками, ця сума становить близько півтора мільйона доларів. «Усі наші збитки, в тому числі й ці, ми пред'явимо компанії TMR у судовому порядку», — каже Костянтин Лушаков.

НАС НЕ РОЗДІЛИТИ

Можлива лише децентралізація в межах української держави

Проблеми єдності української держави та сепаратистських настроїв деяких регіональних політиків аналізує голова Центру політико-правових реформ Ігор КОЛІУШКО.

— Заклики до сепаратизму та федералізму є прикладами безвідповідальної політики. Адже для цього не існує ані правової бази, ані соціально-економічного обгрунтування.

З правової точки зору, розмови про якусь федералізацію — нонсенс. Федерації так ніколи не виникають. Спочатку утворюються суб'єкти федерації, які потім об'єднуються в державу. А коли держава існує, можна вести мову про більший чи менший рівень децентралізації в межах української держави, більші чи менші повноваження регіонів. На мій погляд, у перспективі на останньому етапі адміністративної реформи ми повинні прийти до запровадження регіонального самоврядування, і в його рамках надати досить широкі повноваження регіональним органам влади — обласним радам та їх виконавчим комітетам. Однак для цього треба буде вносити зміни до Конституції, і найголовніше — витримати логіку адміністративної реформи. Розпочати з центру — реформувати центральний уряд, паралельно з цим зміцнивши місцеве самоврядування, щоб воно надійно стало на ноги. І лише тоді можна розширювати права регіональних органів влади.

Так само абсурдними є заклики до проведення місцевих референдумів. Будь-яка зміна територіальної цілісності, навіть на обласному рівні, потребує внесення змін до Конституції. А поправки до Основного Закону може вносити лише парламент. Якщо йдеться про унітарність української держави — це зміни до першого розділу Конституції, які, окрім процедури проходження через парламент, потребують затвердження на загальноукраїнському референдумі.

СБУ перевіряє інформацію

Служба безпеки України перевіряє інформацію про формування загонів у регіонах, які начебто планують залучити в Києві в день переголосування другого туру виборів 26 грудня. Про це «Голосу України» повідомили у прес-центрі відомства. СБУ перевіряє також інформацію народного депутата Григорія Омельченка про закупівлю зброї у Росії.

Генеральна прокуратура поки що нічого не коментує.

У НОМЕР

Бунт на кораблі есдеків

Поштовх йому дала оприлюднена в ЗМІ політична заява Сумського міськкому СДПУ(о), прийнята на вимогу більшості рядових партійців. У заяві засуджуються дії перших осіб обкому партії, які під час виборів нібито перешкоджали волевиявленню громадян. Бунтарі вимагають скликання позачергової партконференції та переобрання керівників обласної організації СДПУ(о), що «... ганьблять репутацію соціал-демократів, підривають імідж партії в очах співгромадян...».

Реакція на «бунт» на кораблі з боку звинувачених у нехтуванні демократії не забарилася: 17 опозиціонерів, у тому числі весь склад бюро Сумського комітету, 5 депутатів міськради та 4 секретарів райкомів, які підняли голос на захист свободи й демократії, було виключено з лав есдеків... за порушення статуту партії, **повідомляє наш власний кореспондент Владислав ЖМУРКОВ.**

Потрапили до сітки. Прикордонної

У Таганрозькій затоці українськими прикордонниками затримано російський сейнер із 14 тоннами виловленої риби. За документами судно мало квоту на виловлення 10 тонн риби, однак фактично завантажилося 7,5 тонни пеленгаса та 6,5 тонни судака. Сума завданих державі збитків перевищує 66 тисяч гривень. Як повідомив кореспонденту «ГУ» прес-секретар Донецького прикордонного загону Едуард Нікітенко, затримання судна було проведено у рамках взаємних дій прикордонників України і Росії у боротьбі із браконьєрством. Представники російської рибінспекції, яких повідомили українські прикордонники, відбуксували судно разом із вантажем до порту. Тепер на моряків чекає конфіскація риби і штраф, **повідомляє наш власний кореспондент у Донецьку Ліна КУЩ.**

Ялинки під охороною

50 гектарів молодого лісу Станично-Луганського лісомисливгосподарства сьогодні охороняють майже 60 осіб. Допомагають їм у цьому правоохоронці і навіть працівники ДАІ. Але, незважаючи на цілодобовий дозор, набіги браконьєрів на плантації ялинок не припиняються. Що ближче Новий рік, то більше розпалюються апетити в охочих поживитися за чужий рахунок. Збиток господарству вже завдано, проте свій план з продажу лісових красунь — 12 тисяч штук — лісівники обіцяють виконати. Підготовка до Новорічних свят ще раз переконала керівників господарства і підтвердила їх намір вирощувати туї та ялівець, **повідомляє наш власний кореспондент у Луганську Алла АНТИПОВА.**

ПЕРЕДПЛАТИВ І ВИГРАВ

З «Голосом»... смачніше

Уперше приз від «Голосу України» виграв наш давній передплатник Микола Омелянович Бичков **(на знімку)**. Переможцеві 79 років, газету він передплачує з першого номера. Цінує наше видання за повноту інформації, її розмаїтість і послідовність. Але найбільше Миколу Омеляновича приваблюють сторінки, де публікують закони. Він уважно їх вивчає, знайомиться з коментарями.



Річ у тім, що шанувальник «Голосу» практично все життя пропрацював в органах прокуратури. Його загальний виробничий стаж — 55 років. І ось що гідне подиву: у розмові з нашим переможцем з'ясувалося, що він перший в Україні одержав звання «Почесний працівник прокуратури». Свідчення під номером «001» було видано йому 1994 року.

Про цю цікаву людину «Голос України» неодмінно розповість на своїх сторінках. А поки що щасливий власник виграшу разом із дружиною можуть насолодитися смачним і корисним призом від наших давніх друзів — ОАО «Зелений Гай».

Олена ІВАШКО.

Миколаїв.

Фото автора.

У Донецькій області на шахті «Красноармійська-Західна-1» загинули два гірники

ДЕРЖБЮДЖЕТ–2005: потрібна спільна позиція урядовців і народних обранців

Погоджувальна рада керівників депутатських фракцій і груп, бюджетного комітету ВР спільно з економічним блоком уряду вирішила перенести розгляд проекту Державного бюджету України на 2005 рік у повторному першому читанні на сьогодні, 22 грудня. Голова Верховної Ради України Володимир Литвин наголосив, що парламент та уряд повинні вийти на погоджений варіант і знайти спільні позиції щодо показників бюджету.



Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Депутати з усіх фракцій були єдині в тому, що в разі неприйняття основного фінансового документу держави до кінця року під загрозою опиняться виплата підвищених пенсій і зростання мінімальної зарплати. Однак деякі парламентарії виступають за прийняття лише окремих, обов'язкових статей бюджету і подальше доопрацювання закону. Фракція «Наша Україна» запропонувала поперших схвалити спеціальний закон про застосування окремих статей держбюджету, зокрема, соціального блоку.

Виконувач обов'язків Прем'єр-міністра України Микола Азаров закликав депутатів прийняти реальний збалансований бюджет. За його словами, цьогорічне наповнення державної казни входить у нормальне русло. Повністю поновилися надходження митних зборів, удвічі, порівняно з першою декадою грудня, зросли й податкові платежі. У проекті Держбюджету-2005 видатки на соціальні цілі становлять близько 60% загальних витрат. Зокрема, передбачено зростання фінансування освіти, охорони здоров'я, АПК за рахунок скорочення низки програм. Уряд сподівається покрити видатки за рахунок доходів від приватизації та розміщення облігацій внутрішньої позики. А якщо вітчизняна економіка розвиватиметься за кращою траєкторією, новий уряд зможе у будь-який момент переглянути показники бюджету і прийняти поправки до закону.

Юліана ШЕВЧУК.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Голосування 26 грудня пройде без змін

Ранкове засідання 21 грудня
(Початок на 1-й стор.).

(Початок на 1-й стор.).

Перед голосуванням Олександр Турчинов (БЮТ) нагадав, що саме фракції комуністів і «Регіонів України» найактивніше наполягали на пакетному голосуванні конституційних змін та змін до виборчого законодавства, тоді як блок Юлії Тимошенко пропонував голосувати окремо за кожен законопроект, що дало б змогу зробити виборче законодавство досконалішим. Але на той час, за його словами, комуністи і «Регіони України» дбали про власні політичні перспективи, а не про інтереси виборців. І закликав утриматися від внесення змін.

Валерій Коновалюк («Регіони України»), зазначивши, що закон про вибори Президента порушує конституційні права громадян — інвалідів II і III груп, які, на його думку, не зможуть проголосувати, закликав внести зміни до виборчого законодавства. Ігор Осташ («Наша Україна») звернув увагу на різнобій у кількості інвалідів: зокрема, Віктор Янукович оперує цифрою 5 млн. громадян, тоді як органи статистики називають цифру близько 2,5 млн., з яких інваліди I групи мають змогу проголосувати вдома. Крім того, він наголосив, що заяви про те, що виборчий закон порушує конституційні права громадян, неправдиві, оскільки жоден з них не позбавлений права голосу. За внесення цього питання до порядку денного проголосували лише 208 народних депутатів.

Головуючий привітав з днем народження народного депутата Віктора Тополова.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Народного депутата Катерину Самойлик колеги привітали з днем народження, який вона відзначила напередодні.

Після цього Віктор Пинзеник («Наша Україна») зазначив, що спроби внести зміни до «пакетних» домовленостей вказують на далекосяжні плани з їх перегляду. А Людмила Кириченко («Регіони України») заявила, що в Києві з працівників охоронних агентств формуються озброєні загони, які планують дестабілізувати ситуацію на Донеччині та Луганщині.

Парламент 392 голосами ухвалив постанову про порядок висвітлення роботи сьомої сесії Верховної Ради четвертого скликання. За словами голови Комітету ВР з питань свободи слова та інформації Миколи Томенка, передбачаються дебати у прямому ефірі на УТ-1 представників парламентських фракцій та груп, триватиме розвиток парламентського телебачення, активніше задіюватимуться регіональні телекомпанії.

271 народний депутат підтримав внесення змін до Митного тарифу стосовно ставок на товари харчової промисловості. Після цього парламент 319 голосами подолав вето Президента на Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України».

На пропозицію народних депутатів В. Бартківа, В. Гаврилюка та А. Шкіля парламент утворив тимчасову слідчу комісію Верховної Ради з розслідування обставин видання указу Президента «Про звільнення В. Сацюка з посади першого заступника Голови СБУ». За це рішення проголосували 262 народних депутати.

Відбулися чергові зміни у складі парламентських фракцій — оголошено про вихід із фракції СДПУ(о) Євгена Сігала.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

ОФІЦІЙНО

Нове завдання миротворців — Голанські висоти

Президент України Леонід Кучма підписав указ «Про направлення миротворчого контингенту для участі України в силах ООН із спостереження за роз'єднанням ізраїльських і сирійських військ». Згідно з цим указом для участі нашої держави в операції ООН до сирійських Голанських висот передбачено відрядити контингент у складі тилового підрозділу загальною чисельністю до 200 військовослужбовців. Уряд зобов'язано забезпечити підготовку і направлення українського миротворчого контингенту та вирішити питання його фінансового і матеріально-технічного забезпечення.

ФАКТ І КОМЕНТАР

Поспіх чи справа честі?

Президент України Леонід Кучма підписав указ про звільнення голови Львівської облдержадміністрації Олександра Сендеги.

Цій події передувала сесія обласної ради, яка ухвалила рішення про недоцільність його перебування на посаді.

У перші дні помаранчевої революції Олександр Сендега заявив: «Я був, є і буду з народом». Однак не поспішив одягнути помаранчеву краватку і відмовився очолити новостворений облвиконком. Свого часу прогнозувалося його недовготривале перебування на посаді голови ОДА, бо за його плечима, мовляв, не стояла жодна політична сила. Не раз Олександр Сендега наголошував, що він передусім господарник і не тримається за крісло. Нині він пояснив добровільну відставку тим, що не хоче плямувати своє добре ім'я.

Народний депутат Петро Олійник прокоментував це рішення як поспішне. Голова обласної ради Михайло Сендак заявив, що не претендує на посаду голови ОДА: «Жодного полювання на відьом немає. Сендега свою справу зробив і пішов. Він сам обрав свій шлях. І не треба зіштовхувати обласну раду з обласною адміністрацією. Перед нами ще дуже багато спільної роботи для поліпшення життя наших людей».

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Статус порту відповідає Конституції

А саме, положення частини першої статті 73 Кодексу торговельного мореплавства України, у якому морський порт визначено державним підприємством. При цьому КС зазначає, що, визначаючи морський порт державним підприємством, кодекс водночас не виключає можливості господарської діяльності на його території підприємств та організацій будь-яких форм власності з метою обслуговування суден, пасажирів і вантажів у порядку, встановленому Кабміном, і забороняє порту втручатися в таку діяльність та перешкоджати їй, за винятком випадків, передбачених законодавством України, установчими документами цих підприємств і організацій. Ці положення означають, що конституційне право кожного на підприємницьку діяльність на території державного транспортного підприємства, яким є морський порт, державою не забороняється.

Дебати виграли обидва кандидати

Теледебати, переконаний шеф-редактор журналу «Політична думка» Володимир Полохало, не вплинуть на результати переголосування другого туру президентських виборів. «Ми побачили зіткнення двох позицій, двох типів політичних культур. Янукович продемонстрував російську школу розуміння політики не як мистецтва, а як ремесла й російську школу маніпулювання суспільною думкою», — сказав Полохало. А Ющенко, на його переконання, «демонстрував західні зразки полеміки, західні зразки діалогу й політичної культури. Зіштовхнулися представники двох виборів — європейського й євразійського».



Фото УНІАН.

А представники штабів вважають, що перемогу здобув саме їхній кандидат. Так, співголова коаліції «Сила народу» Юлія Тимошенко заявила, що теледебати між кандидатами в президенти Віктором Ющенком та Віктором Януковичем закінчилися перемогою першого. На її думку, кожне питання з боку Ющенка відправляло його опонента в нокдаун. Вона порівняла дебати з поєдинком Віталія Кличка з Денні Вільямсом і зауважила, що «за правилами боксу рефері мав би зупинити бій вже після третього питання». Янукович, за її словами, фактично не відповів на жодне запитання.

Водночас керівник центрального штабу Януковича Тарас Чорновіл заявив журналістам, що він задоволений теледебатами, під час яких Янукович себе продемонстрував зрілим політиком. «Янукович виграв не лише дебати, він виграв набагато більше — ситуацію для збереження єдності України», — зазначив народний депутат. А представник Януковича у Центральній виборчій комісії Нестор Шуфрич також упевнений, що лідером дебатів був Янукович. «Він виступив з ідеєю єдності держави, незважаючи на те, що в нього вкрали перемогу», — резюмував парламентарій.

Однак, незважаючи на розходження в оцінках, усі погоджуються, що дебати були напруженішими — на відміну від попередніх, коли не можна було задавати запитань.

НАС НЕ РОЗДІЛИТИ

Крок назустріч позитивним змінам

Івано-Франківська обласна рада прийняла на сесії звернення до депутатів місцевих рад України, до всіх співвітчизників. У ньому, зокрема, сказано: «У цей справді доленосний час, позначений необоротністю давно очікуваних українським народом благодатних змін у нашому суспільстві, мусимо усвідомити виняткову важливість нинішніх президентських виборів, високу громадянську відповідальність вибору кожного з нас, громадян вільної і соборної України, за подальшу долю нашої держави.

Згадаймо, друзі, нашу спільну духовну революцію 13-річної давності, коли 1 грудня 1991 року саме вільним волевиявленням український народ підтвердив Акт проголошення незалежності України. Українці, представники всіх національностей, які живуть у нашій країні в усіх її регіонах, вражаючою більшістю на всеукраїнському референдумі висловилися за незалежність, за вільне і заможне життя. І були між нами мир і злагода, а порозуміння, надія і віра в щасливе майбутнє об'єднували нас.

Сьогодні у наших з вами силах домогтися, щоб у ці передноворічно-різдвяні дні президентські вибори, які з певних обставин затягнулися, не роз'єднали нас, україномовних і російськомовних українців, як це декому дуже хотілося б. Щоб ці вибори стали виборами справді народного президента України, наперекір усім скептикам, згуртували людей, зміцнили зв'язки між регіонами, наше суспільство в цілому, щоб не похитнути нашу державність, не дозволити загальмувати економічний розвиток країни.

Прикарпатці, які під час виборів президента України 31 жовтня і повторного голосування 21 листопада цього року проголосували згуртовано, спокійно і прозоро з дотриманням виборчих норм, про що об'єктивно засвідчили спостерігачі з Луганщини та міжнародні спостерігачі, які працювали на виборчих дільницях в Івано-Франківській області, прагнуть, щоб наступне повторне голосування з виборів президента України було проведено на рівні світових стандартів з суворим дотриманням вимог Конституції України та виборчого законодавства.

Тому депутатський корпус Івано-Франківської обласної ради з усією доброзичливістю звертається у ці дні до мудрості наших співвітчизників, громадян незалежної, соборної держави Україна: 26 грудня цього року проявити високу громадянську свідомість і зробити ще один виважений крок назустріч тим позитивним змінам в житті нашого суспільства, в очікуванні яких сьогодні не лише вся Україна, а й світове співтовариство».

Комуністи вірні своєму народові

Заява депутатської фракції КПУ

Фракція КПУ у Верховній Раді, виражаючи політичну лінію Компартії України, її чітку і принципову позицію, відзначає, що в ході президентської кампанії в державі триває всеохоплююча політична та соціально-економічна криза, яка щодень загостряється. Вона спровокована, скеровується і поглиблюється політичними силами правонаціоналістичного і центристського напряму, а по суті — кримінально-олігархічними кланами, що представляють інтереси великого капіталу і борються за владу та власність.

Внутрішня вибухонебезпечна ситуація дуже серйозно погіршується через ту обставину, що ця уявна боротьба під впливом зовнішніх чинників набула великомасштабного геополітичного значення. Фактично йдеться про брутальне, безцеремонне втручання США, зокрема й про їхнє фінансування виборчої кампанії конкретного кандидата на посаду Президента України, з метою привести на найвищу державну посаду в нашій державі свого ставленика-маріонетку і тим самим утвердити свій геополітичний вплив, зробити нашу країну своїм сателітом, напівколоніальним економічним придатком і військовим форпостом у центрі Європи. Отже, Україна стала черговим випробним полігоном у реалізації американської доктрини утвердження стратегічних інтересів США в будь-якій точці земної кулі, у їхніх прагненнях до світового гегемонізму та панування.

А характер і зміст так званої помаранчевої революції України засвідчили, що це дії одного ряду з уже апробованими «революціями» в Югославії, Грузії, а тепер і в Румунії. При цьому прозахідні політичні сили України в союзі з олігархами масованим і цинічним використанням брудних політтехнологій за американським сценарієм і під американську режисуру створюють ілюзію якогось протиборства, намагаються приховати своє справжнє нутро, свою підступну боротьбу проти власного народу.

Крім того, з метою відволікання виборців від реальної політичної боротьби клани різко активізували і щодня нагнітають антикомуністичну істерію, усіляко прагнуть дискредитувати КПУ. Цей прийом використовується не вперше. Так було на президентських виборах у 1991-му, 1994-му, 1999 роках. Так було на останніх парламентських виборах. Новий виток антикомуністичного психозу є закономірним продовженням боротьби за Україну. Однак ми віримо в мудрість українського народу, який і цього разу зуміє розібратися в ситуації і зробить правильні висновки.

На наших очах поки ще чинний Президент під диктовку адміністрації США намагається у нових реаліях трансформувати свій прогнилий режим у нові персоналії і тим самим зберегти владу та власність у руках великого капіталу, остаточно встановити диктатуру, тотальний контроль над країною і народом.

Депутати-комуністи застерігають народ України, що такий перебіг подій може завершитися встановленням диктатури фашистського напряму, серйозно загрожує країні смертельно небезпечними міжнаціональними, міжетнічними, міжконфесійними і соціальними конфліктами, автономізацією та регіоналізацією, зниженням міжнародного престижу й авторитету України.

Компартія, як єдина опозиційна сила, послідовно і наполегливо боролася і боротиметься за реалізацію принципів соціальної справедливості, відстоюватиме інтереси народу, єдність і територіальну цілісність держави, виступатиме гарантом суспільної стабільності і поступального розвитку України.

Депутатська фракція КПУ у Верховній Раді за дорученням Президії ЦК Компартії України з усією відповідальністю заявляє, що на чітку і принципову позицію Компартії і її парламентської фракції не вплине те, яке з протиборчих угруповань правлячої еліти прийде до влади. Комуністи за будь-яких обставин залишаться вірні своєму обов'язку перед трудовим народом, перед Україною.

Петро СИМОНЕНКО,
керівник фракції комуністів у Верховній Раді України.

На 21 грудня надруковано 70 % виборчих бюлетенів для голосування

Ми — мирні люди зі значним військовим арсеналом з минулого

...Майор Пронін ішов містом. Ніщо не вказувало на те, що він — російський розвідник. Крім, хіба що, парашута, який волочився позаду.

Для нашої держави, що оголосила про свою миролюбну зовнішню політику і без'ядерний статус, цим «парашутом» досі є військові арсенали, розташовані на її території.

З їх кількістю і наповненням уже не один рік бореться вітчизняне військове відомство. За словами першого заступника міністра оборони України Олександра Стеценка, в ідеалі в країні має залишитися 68 арсеналів і баз. Утім, фахівців сьогодні турбує не тільки мінімізація їх кількості, а й стан, а точніше — безпека боєприпасів, що там зберігаються, і вибухонебезпечних речовин.

На жаль, багато наших військових складів нагадують порохову бочку, бікфордів шнур від якої тягнеться ще з радянських часів. Більшість цих арсеналів дісталося нам з часів Варшавського договору. Величезний стратегічний запас осів на нашій території, і няньчитися з цим «підкидьком» Україні після 1992 року довелося самостійно. Після розпаду Союзу і соціалістичного табору як такого наша країна опинилася в ролі матері-одиначки без належної фінансової допомоги, тому гарантувати безпечне існування арсеналів їй було непросто. Ситуація зі складами в Артемівську і Новобогданівці — тому підтвердження.


Фото Олександра ВОРОТІЛОВА.

Нині українські бази і військові склади перевантажені, як запевняє Олександр Стеценко, в 1,3 разу. Однак це — статистика досить приблизна. Деякі фахівці підрахували, що якщо евакуювати боєприпаси з Новобогданівки (Запорізька область), то ешелон був би завдовжки від Запоріжжя до Орла. Це до питання про перевантаженість...

■ ■ ■

Після інвентаризації, проведеної цього року, на базах, складах і арсеналах України є 1,7 млн. тонн боєприпасів. Утилізації підлягають 1,1 млн. тонн із них

■

Що стосується безпеки, то 45 відсотків складів оснащено старою автоматичною пожежною сигналізацією. Не на всіх об'єктах є вогнегасники.

Зі складів із смт Коцюбинського, що під Києвом, за два роки вивезено 450 вагонів боєприпасів. Багато з них зберігалися практично просто неба.

Сьогодні постало завдання очистити й утилізувати боєприпаси (особливо реактивної групи) з баз Брюховичі під Львовом, Славута, що неподалік Хмельницької атомної станції. Для цього потрібно більш як 8 млн. грн. На черзі — авіаційні склади в районі Південної АЕС.

Після подій у Новобогданівці в Міністерстві оборони України був створений спеціальний Департамент утилізації. До речі, за словами Олександра Стеценка, процес утилізації відбувається за рахунок самофінансування. При цьому «зачищення» новобогданівських складів плановано закінчити за 2—2,5 року.

Як заявив директор Департаменту утилізації МО України Валерій Байков, поки, у зимовий час, утилізацію боєприпасів у Новобогданівці припинено. Ця пауза пов'язана з тим, що фахівці не знають, як «поводитимуться» снаряди, піддані термообробці під час пожежі. Перепад температурних режимів може спровокувати самодетонацію.

Ольга ВАУЛІНА.

Репортаж з Новобогданівки читайте в суботньому номері «ГУ».

Коли добро перемагає...

Виявляється, так буває не тільки в казках. І щорічна акція «Диплом доброти» ще раз це підтвердила. За традицією, переможці отримують нагороди і дипломи саме на свято доброти і миру — день святого Миколая. Брати участь в акції не можуть чинні політики, юридичні особи або люди, котрі мають бодай побічний стосунок до спонсорів чи організаторів. А самі організатори — Об'єднання Гуманістів України, акцентуючи на толерантності, об'єктивності і чистоті, ніколи не вручають номінантам грошові призи. Цього року дипломи, щирі оплески й ексклюзивні червоні чашечки дісталися трьом лауреатам: лікарю Олександрові Шалімову, родині Шашкових і кардіохірургу Борисові Тодурову.

Олександр Олексійович зі студентської лави і до сьогодні їздить по селах і малих містах і рятує людей. Безкоштовно. Його «Всеукраїнський благодійний медичний фонд» змінив долі тисяч людей з усіх куточків країни. А якщо зважити, що Олександрові Шалімову цього року виповнилося 86, стає зрозуміло, чому лікаря не тільки глибоко поважають, а й без краю ним захоплюються.

У родині Олени й Олега Шашкових ростуть семеро дітей: двоє рідних і п'ятеро прийомних дівчаток, серед яких — і інваліди, і діти з неблагополучних родин. Колишньому офіцеру Олегу Миколайовичу спочатку було дуже важко змусити себе прати пелюшки і готувати молочні суміші. Бентежило і те, що належну рідним дочкам любов і турботу вони з дружиною начебто віддають іншим. Але згодом розподіл на «своїх» і «чужих» зник. Тепер це просто одна велика і дуже дружна родина.

Борис Михайлович Тодуров — той кардіохірург, який провів першу в нашій країні пересадку серця, вже багато років безплатно оперує дітей в Україні, Єгипті, Іраку, Казахстані, Таджикистані, Азейбарджані, Білорусі... На прес-конференцію він приїхав одразу після нічної операції. Втомлений, але шалено натхненний. «Ми провели четверту в Україні трансплантацію серця. Слава Богу, вдало. Сьогодні юнак уже розмовляє!»

Дарія ГОРСЬКА.

P. S. Жодного пафосу, бундючності, дифірамбів під час нагородження не було. І чомусь весь час у голові крутилася пісенька кота Леопольда:

«Слышишь, как звенят в небе высоко
Солнечных лучей струны?
Если добрый ты, то всегда легко,
А когда наоборот — трудно».

Не заглиблюючись у дипломатичне коріння

Сьогодні вп'яте відзначатимуть День української дипломатії. Напевне, не бракуватиме урочистих заходів, промов міністрів та професорів, спеціальних наукових конференцій чи ще чогось подібного. Не один раз переказуватимуть історії про «тисячолітню традицію нашої дипломатії». Більш ніж упевнена, що згадають про Ярославну, доньку Ярослава Мудрого, яка стала королевою Франції ще тоді, коли Парижем вовки бігали. Неодмінно «торкнуться аспектів» дипломатичних відносин часів визвольної війни 1649—1654 рр. і, звичайно, не обійдуть стороною рішення 22 грудня 1917 про створення Генерального секретаріату міжнародних справ Української Народної Республіки (ця дата, власне, і стала причиною свята). Безперечно, нагадають і про те, що Україна — член-засновник ООН.

Слів багато. Але, знявши пил офіціозу, можна побачити, що справжня професійна дипломатія на берегах Дніпра почала розвиватися лише після 1991 року. Це означає, що становлення дипломатії неможливе без незалежності. І до того ж не маріонеткової, а справжньої. «Старожили» української дипломатії пам'ятають, як на початку дев'яностих послами України ставали поети, громадські діячі, письменники, а не професійні дипломати. Чому? Бо за «тисячолітню історію» численних українських державних відроджень були потрібні політики, а не дипломати. Нині в Міністерстві закордонних справ працюють справжні фахівці міжнародних відносин. Це через них пізнають Україну в світі, це вони відстоюють державні інтереси за кордоном, це їхнє життя на сто відсотків регламентоване суворим протоколом. Тому хочеться, щоб цього дня не говорили про колишню дипломатію, а аналізували сучасну. Бо справжня історія міжнародних відносин України твориться нині.

Маргарита СОКОЛОВСЬКА.

ФОТОФАКТ



У Києві випробувано новий катер підвищеної мореплавності UMS-800, який придбала Державна спеціальна (воєнізована) аварійно-рятувальна служба МЧС України.

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

ВІСТІ З РЕГІОНІВ

Небачена арматура

Кривий Ріг. Арматуру діаметром 40 мм, до того ж оброблену антикорозійним покриттям-консервантом, почали виготовляти на металургійному комбінаті «Криворіжсталь».

Фахівці кажуть, що їй не буде на заваді навіть солона морська вода. Спочатку випуск арматури небаченої досі товщини налагодили задля експерименту на замовлення Об'єднаних Арабських Еміратів, які задумали будувати в Перській затоці штучні острови-санаторії. Але згодом бажаючі отримати таку арматуру знайшлися і в інших країнах. Тому криворіжці й зважилися на серійне виробництво новинки.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дихайте глибше

Херсон. Протягом року кожен херсонець «споживає» 19 кілограмів шкідливих викидів у повітря. Найбільшим джерелом забруднення повітря, за даними обласного управління статистики, є транспорт: його «внесок» —83 відсотки від усіх шкідливих викидів. (Для порівняння: 10 років тому цей показник не перевищував 25 відсотків.) Протягом року це становило 48 тисяч тонн, ще близько 10 тисяч тонн бруду внесли в наші легені стаціонарні джерела — переважно підприємства. Майже половину бруду «дають» три найбільші міста області: Херсон, Каховка та Нова Каховка.

Алла БРУСИЛОВА.

ФОТОФАКТ

Відкрите акціонерне товариство «Луганський електроапаратний завод» разом із британською фірмою почало виробництво електронних лічильників. На заводі створено й автоматизовану систему обліку, контролю і регулювання споживання електроенергії «Оптимум», яку можна також використовувати для автоматизованого обліку холодної води, опалення і газу, що дасть можливість відключати лише квартири неплатників, а не увесь під'їзд або будинок.

На знімку: голова наглядової ради ВАТ «ЛЕАЗ» Михайло Кримерман демонструє нову продукцію.

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).



Коли бджоли носитимуть... зарплату

Хмельницька область. Майже половина працездатного населення Кам'янець-Подільського району вже не перший рік потерпає від безробіття. Є селяни, які понад десятиліття не розписувались у відомостях на отримання заробітної плати, бо через розвал аграрного сектору виживають лише за рахунок власних городів та підсобних господарств.

Одним із шляхів виходу з цієї ситуації директор районного центру зайнятості Володимир Пасатюк бачить заняття населення бджільництвом. Опанувати професію бджоляра за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття можуть не всі, а тільки зареєстровані в центрі. Є в регіоні гарна база — в місцевому художньому ліцеї. Майбутнім фахівцям готова допомагати й дорадча служба, що працює при Подільському аграрно-технічному університеті.

Віра ШПИЛЬОВА.

Автобус не розминувся з будинком

Львів. Автобуси «ПАЗ» протаранив стіну одноповерхового житлового будинку. Про це повідомили в управлінні з надзвичайних ситуацій Львівської облдержадміністрації. Як **передають «Новини-Україна»**, потерпів водій і пасажири автобуса. Усіх їх доставлено до лікарні.

Обставини пригоди з'ясовуються.

А ви куштували королівську рибу?

Понад сорок років діє на Волині господарство з розведення форелі. Подолавши спад, воно знову нарощує виробництво

Уперше розвести незвичну для цих країв рибу в селі Оконськ Маневицького району спробували в 1963 році, коли із Закарпаття передали кілька десятків плідників райдужної форелі. З'ясувалося, що новачки почуваються тут добре. Цьому сприяла джерельна проточна вода, яка фонтанами б'є з-під землі й має постійну температуру плюс 8,5 градуса. Так виникло спеціалізоване рибне господарство «Оконськ». Фахово почали опановувати справу того року, як завезли 100 тисяч запліднених ікринок райдужної форелі з Естонії і стільки само з Чехословаччини.



З цим форелевим господарством журналісти «Голосу України» ознайомилися в листопаді, коли відбувалися дні газети на Волині. Тоді само ми дізналися, що виробництво товарної риби тут у найкращі роки сягало 60—100 центнерів. «Оконськ» забезпечував рибопосадковим матеріалом себе й інші підприємства України — реалізовував по 100—150 тисяч мальків і понад півмільйона запліднених ікринок.

Серйозного удару господарство зазнало в 1985 році, коли через ставкову хворобу довелося реалізувати всю райдужну форель і зробити дезинфекцію. Та вже у квітні наступного з Донецького рибокомбінату сюди завезли понад п'ять тисяч штук форелі камлоопс, яку й досі поряд з райдужною розводять в Оконську. Тому тут швидко відновили колишні обсяги виробництва.

Другий удар припав на середину 90-х. Безгрошів'я, різке подорожчання кормів змусили значно скоротити обсяги вирощування форелі. Лише завдяки ентузіазму колективу вдалося зберегти маточне поголів'я.

Нинішній рік можна назвати переломним, адже вперше після спаду буде отримано більш як 100 тисяч штук малька. Відновлено виробництво й товарної форелі. Щоправда, реалізують її небагато — лише п'ять центнерів. Однак у наступному році директор рибгоспу «Маневичі» Микола Дарчук, якому підпорядкована дільниця «Оконськ», сподівається подвоїти продаж форелі. А згодом довести цей показник до 30—50 центнерів.



— Риба наша дорога, — зауважує Микола Михайлович, — 40 гривень за кілограм. Але вона того варта, бо недарма ж її називають королівською. Така ціна пов'язана з високою вартістю кормів: 6—8 гривень за кілограм. Крім того, в Україні їх виробництво ще як слід не налагоджено. Тому доводиться купувати імпортні.

З В'ячеславом Шандруком, начальником дільниці «Оконськ», оглядаємо господарство. У прозорих ставках видно косяки риб. Вода буквально закипає після того, як В'ячеслав Миколайович кидає туди корм. У водоймі, де неквапливо виляють хвостиками 12—15-сантиметрові рибки, один з нас намагається хоч якусь впіймати. На наше здивування, вони не відпливають, а пробують палець на зуб. Нам нагадують: форель риба хижа і там, де вирощують маточне поголів'я, треба бути обережним.

...Консультант облради Леонід Савка, який впродовж двадцяти років очолював Волинський рибокомбінат, переконаний, що незабаром форель на Волині вирощуватимуть не лише в Оконську. Гарні умови для цього, на його думку, є в селах Білосток Луцького, Чорторийськ і Лісове Маневицького районів та інших, де з-під землі б'ють потужні джерела чистої прохолодної води.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Фото Олександра ВОСКРЕСЕНСЬКОГО.

Володимир ГОШОВСЬКИЙ: «Президентські вибори не повинні спричинити розкол країни»

ХТО Є ХТО

— Як ви оцінюєте компроміс, досягнутий під час вирішення кризи, спричиненої президентськими виборами?

— Внаслідок протистояння основних претендентів на «булаву» Україна опинилась на межі, за якою політична криза могла перерости в громадянську війну. Дякувати Богові, в нас вистачило витримки і мудрості, щоб спинитись над прірвою і знайти той компроміс, який відкрив нову перспективу для молодої української демократії. Дуже важливо, що останнє слово в цьому протистоянні сказав Верховний Суд. Це довело, що судова влада може і повинна бути незалежною й самодостатньою.

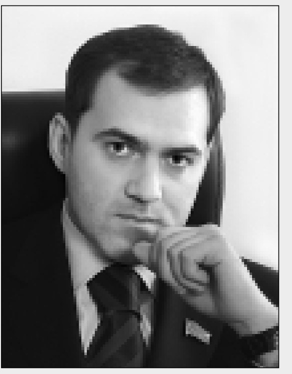
— Яку роль у пошуку виходу з кризової ситуації відіграла Верховна Рада?

— Головну. Консолідувавшись, парламент України став платформою, на якій було знайдено прийнятний для всіх компроміс. Саме Верховна Рада, як і в 1991-му, і в 1996 роках, прийняла доленосні рішення, що дали можливість вивести Україну на якісно новий етап розвитку.

Сторони протистояння стримали свої амбіції, знайшли в собі сили піти на взаємні поступки. Прийняття змін до Конституції України, які дадуть змогу забезпечити ефективний розподіл державної влади, відразу знизило рівень напруженості, зменшило гостроту протистояння, повернуло виборчий процес в цивілізоване русло.

Із досьє «ГУ»

Володимир ГОШОВСЬКИЙ, народний депутат України по 173-му виборчому округу (Харків). Народився 1973 року на Львівщині, має три вищі освіти — лікаря (Харківський державний медичний університет, 1996), юриста (Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 2000), економіста (Тернопільська академія народного господарства, 2002). Працював лікарем, юрконсультантом, віце-президентом «Укрнадрапромінвесту» (1997—1998), заступником генерального директора ДК Торговий дім «Газ України» (1998—2001), виконавчим директором державного підприємства «Регіон» (2001—2002). У парламенті — уповноважений представник депутатської групи «Союз».



Після суттєвого зменшення президентських повноважень посада глави держави втратила ту цінність, за яку претенденти готові бути заплатити будь-яку ціну. Але потрібно продовжувати діалог, шукати нові точки дотику і виходити на такі рішення, які будуть прийнятними для всіх. Ці переговори треба вести максимально публічно, з залученням широких кіл громадськості. Кулуарні домовленості між оточенням Ющенка і Януковича не можуть дати тієї відповіді, яку чекає Україна. Адже політична криза — це не історія про те, як посварились Віктор Андрійович з Віктором Федоровичем. Це системне протистояння двох потужних коаліцій, що побудовані за досить складним принципом і представляють могутні інтереси. Розбіжності між ними є і в політичній, і в соціально-економічній, і в гуманітарній площині.

— Як уникнути протистояння після президентських виборів?

— Український народ має проявити мудрість і не допустити розбрату в суспільстві. Протистояння прибічників Віктора Ющенка і Віктора Януковича не повинно виходити за рамки цивілізованої політичної боротьби. Після виборів не повинні залишитись переможці і переможені. Адже цей поділ доведеться потім долати надзвичайно довго і болісно. Та ще й не факт, що зможемо його подолати. У президентській кампанії треба врешті-решт поставити крапку. Якщо прибічники Ющенка і Януковича не зможуть без заперечень і застережень прийняти результати голосування 26 грудня або намагатимуться вплинути на вибір громадян, Україна знов опиниться на межі розколу. Але цього разу вирішити суперечку миром буде практично неможливо.

— Які питання постануть на порядку денному після президентських виборів?

— Насамперед необхідно завершити адміністративну та судову реформу. Це дасть можливість забезпечити реальну дієвість владних повноважень, перерозподілених внаслідок прийняття змін до Конституції України. Наступними кроками мають стати завершення реформування пенсійної системи, охорони здоров'я, армії, вищої освіти, створення повноцінного ринку землі. Кожен із цих кроків наближатиме нас до світових стандартів якості життя. Однак окреслений шлях стане можливим лише в тому разі, якщо зуміємо гідно завершити президентську кампанію, зберегти єдність суспільства і визначитися нарешті з власними національними інтересами.

— Як ставитеся до останніх міжфракційних змін у парламенті?

— Із фракцій колишньої більшості масово виходять депутати, свого часу загнані туди за допомогою тиску. Сьогодні ці люди усвідомили себе вільними. Особливо хочу відзначити роль, яку відіграв у демократизації Верховної Ради її Голова Володимир Литвин. Переконаний: зовсім скоро у Верховній Раді буде створено нову більшість, яка працюватиме не «з-під палки», а керуючись національними інтересами.

— Ви особисто збираєтеся змінювати свою фракційну належність?

— Я завжди був переконаний, що народний депутат повинен керуватись лише власною совістю й інтересами своїх виборців. Весь термін своїх повноважень я працював в одній депутатській групі, хоча пропозиції були, і досить привабливі в особистому плані. Але всі ці спокуси не давали жодного позитиву для мешканців Харкова, яких я маю честь представляти у Верховній Раді. Тому я їх навіть не обговорював.

— А в чому вбачаєте власну місію в парламенті?

— На превеликий жаль, не здобув підтримки колег мій законопроект про повернення до мажоритарної системи виборів Верховної Ради. Разом із тим дуже гордий тим, що мені вдалося провести через Верховну Раду внесення змін до Закону «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам». Це дало можливість реально покращити матеріальне становище людей, які чи не найбільше потребують підтримки і турботи. Крім того, чекають на прийняття розроблені мною законопроекти про надання фінансової підтримки громадським організаціям та іншим об'єднанням ветеранів війни, поліпшення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям тощо.

Юліана ШЕВЧУК.

Земельні паї матимуть усі. Навіть медики

Сільські медики, вчителі, працівники культури нарешті можуть з полегшенням зітхнути: справедливість взяла гору! Верховна Рада України подолала вето Президента на Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання земельних ділянок працівникам культури, освіти та охорони здоров'я, що проживають у сільській місцевості».

«Ми послідовно відстоювали цю позицію, і її сьогодні підтримали 343 народні депутати», — скаже не без гордості ініціатор і автор закону, народний депутат, голова партії «Єдина Україна» та однойменної парламентської фракції Богдан Губський.

А це означає, що ті, кого споконвіку особливо поважають на селі, хто першим надає медичну допомогу, вчить дітей, організовує дозвілля і кого незаслужено, несправедливо обділили, — тепер також отримали право на безоплатне одержання у власність земельної ділянки. Причому — в межах середньої земельної частки члена сільськогосподарського підприємства, установи та організації, розташованих на території їхньої сільської чи селищної ради. Це — неабияка добавка до мізерної платні!

БАЛАНС ТИЖНЯ

Полустанок на роздоріжжі

Шквал помаранчевої революції, який уже схлинув (чи притих), миттєво позначився на вітчизняній економіці. Негативні тенденції, що намітилися в перші два тижні грудня, минулого — наче завмерли на роздоріжжі, ще раз нагадавши всім нам, що політичні бурі ніколи не минають безслідно. Передбачати, що чекає на Україну після 26 грудня, сьогодні особисто я не беруся. Бракує авантюризму.

Система витримала. Проте...

Минулої семиденки вочевидь поріділи черги фізичних осіб, які бажають зняти свої депозити, до банківських кас. Скоротилося виведення твердої валюти за межі країни тіньовими схемами. Впали (щоправда, неістотно) кредитні ставки на міжбанку — завдяки тому, що НБУ рефінансував у систему майже п'ять мільярдів гривень. Одне слово, з упевненістю можна сказати, що ні ажіотажний попит населення на готівкову валюту, ні затримки у взаємоплатежах, ні відплив коштів із депозитів фізичних осіб не викликав фінансового цунамі: банкіри і банки вистояли. Проте, проте...

Язик не повертається стверджувати, що сьогодні наша банківська система виконує свою основну функцію — кредитування суб'єктів, які хазяйнують. Гра вочевидь іде в одні ворота: банкіри приймають погашувані клієнтами кредити і не поспішають видавати нові. Хоча, як стверджують у Нацбанку, кредити ніхто не забороняє, але, як у найважчі для економіки часи, сьогодні обслуговують переважно торгуючих підприємців, а не виробників.

Як у нас водиться, потерпають від цього передусім аграрники. Сьогодні абсолютна більшість з них сидить з оголеними рахунками. Гроші, отримані від реалізації високого врожаю, частково з'їла осіння посівна (за рахунок зростання цін на «горючку»), залишки коштів — виконання зобов'язань за договорами позики, терміни яких випали саме на кінець листопада — початок грудня. Навіть кращим своїм клієнтам банкіри обіцяють кредити не раніше першої декади лютого. До того ж невідомо за якими ставками. У великих банках вони вже досягли 25 відсотків річних. У середніх і дрібних — 30 відсотків. Погодьтеся, за таких умов розрахувати ресурсні потреби на весняно-польові роботи практично неможливо. Та й до весни ще треба дожити...

Важко й промисловцям. Зростання оптових цін на сировину та матеріальні ресурси на індустріальному ринку майже на 40 відсотків активно вимиває оборотні кошти. Кредитів банки не дають. Мало того, виробництво багатьох товарів стає невигідним без різкого підвищення відпускних цін, а покупців у цьому випадку просто можна розгубити. Симптоматично, що через зростання вартості рудного концентрату на «Запоріжсталі» минулого тижня, судячи з повідомлень інформагентств, дві домни припинили випуск товарного чавуну...

Куди виведе дорога

Дорікати нашим фінансистам у нинішній ситуації теж не можна. Вони, як можуть, піклуються про ліквідність. І правильно роблять. Інакше може настати цілковитий параліч усієї розрахунково-грошової системи, вибудованої з неабиякими зусиллями і не в останню чергу за рахунок рівня життя пересічних громадян незалежної України. Просто в найменших критичних ситуаціях дається взнаки недолугість та убогість вітчизняного банківського капіталу. Не випадково із п'яти мільярдів рефінансованих Нацбанком гривень левова частка — чотири мільярди — пішли на надання кредитів overnight (надкоротких) на міжбанку. І тільки один мільярд — на стабілізаційні кредити. І черга комерційних банків за грошима НБУ не зменшується, а якось геть навпаки. В такій ситуації і хвалені золотовалютні його резерви можуть не витримати. Втім, і самі ці резерви, правду кажучи, поганенькі. Не вищі, скажімо, від капіталу німецького банку середньої руки...

На цьому тлі знаковим для майбутньої банківської системи України і ширше, для всієї нашої економіки, пролунала заява Володимира Стельмаха, котрий повернувся минулого четверга на посаду головного банкіра країни, про те, що настав час розчинити навстіж двері іноземному банківському капіталу. Зі свого боку зазначу — давно час.

Узагалі чому досі Нацбанк усіляко перешкоджав появі на українському фінансовому ринку іноземних банкірів — тема окремої й аж ніяк не упередженої для наших керманичів, насамперед від політики, розмови. Тільки один приклад. У вересні українські ЗМІ облетіла звістка про готовність Skandinavska Enskida Banken AB влити (шляхом придбання акцій) у комерційний банк «Ажіо» 145 мільйонів гривень. Для завершення угоди потрібна була згода Нацбанку. Так от, її було отримано лише 13 грудня, коли захиталася уся банківська система. Тим часом активи шведської групи SEB оцінюються майже в 200 мільярдів доларів США, що практично у 20 разів більше золотовалютних резервів НБУ. Але ж скандинавські банкіри офіційно заявили про свою готовність у багато разів збільшити капітал «Ажіо», перетворивши його на системний банк, що працює... на кредитуванні реального сектору економіки!

Ігор НАУМЕНКО.

Постанова Центральної виборчої комісії

Про внесення змін до складу дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 24 вересня 2004 року № 691 «Про утворення дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць з виборів Президента України 31 жовтня 2004 року»

Розглянувши заяви про звільнення від обов'язків голів, заступників голів, секретарів та членів дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць з виборів Президента України, на підставі Указу Президента України від 2 листопада 2004 року № 1351, відповідно до частини третьої статті 13, частини третьої статті 21, частин першої, п'ятнадцятої статті 24, пунктів 1, 3 частини четвертої, частини п'ятої статті 30 Закону України «Про вибори Президента України», частини тринадцятої статті 2 Закону України «Про особливості застосування Закону України «Про вибори Президента України» при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року», керуючись частиною третьою статті 11, статтями 12, 13, пунктами 5, 17 статті 18 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Припинити достроково повноваження членів дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць:

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 12

Консульство України в місті Куритибі:

Григораш Юлія Валеріївна, 1985 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Куритибі — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Татарченко Ганна Юліївна, 1977 р. н., освіта вища, проживає в м. Куритибі — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 20

Посольство України в Грецькій Республіці:

Видойник Христина Олексіївна, 1978 р. н., освіта вища, проживає в м. Афіни — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 21

Консульство України в місті Салоніках:

Кисельов Євген Петрович, 1983 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Салоніки — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Сердюк Олександра Павлівна, 1977 р. н., освіта вища, проживає в м. Салоніки — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Теліженко Євгенія Леонідівна, 1977 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Салоніки — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Харлампіді Вероніка Костянтинівна, 1981 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Салоніки — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 22

Посольство України в Грузії:

Литвиненко Лариса Вікторівна, 1957 р. н., освіта вища, проживає в м. Тбілісі — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Куція Ірина Анатоліївна, 1973 р. н., освіта вища, проживає в м. Тбілісі — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 24

Дипломатичне представництво України в Королівстві Данія:

Власюк Тетяна Володимирівна, секретар комісії, 1980 р. н., освіта вища, проживає в м. Ольборг — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 34

Посольство України в Королівстві Іспанія:

Проценко Василь Андрійович, 1959 р. н., освіта вища, проживає в м. Мадрид — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Проценко Лариса Олексіївна, 1963 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Мадрид — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Савицький Іван Семенович, 1962 р. н., освіта середня спеціальна, проживає в м. Мадрид — від кандидата на пост Президента України Кінаха Анатолія Кириловича (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 36

Посольство України в Італійській Республіці:

Таращанська Наталія Іванівна, 1956 р. н., освіта вища, проживає в м. Рим — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 42

Генеральне консульство України в місті Торонто:

Субтельний Богдан Ігорович, 1973 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Торонто — від кандидата на пост Президента України Грабара Миколи Федоровича (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 49

Посольство України в Державі Кувейт:

Арнук Інна Вікторівна, секретар комісії, 1965 р. н., освіта вища, проживає в м. Хаваллі — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Аль-Сейфі Тетяна Іванівна, 1970 р. н., освіта вища, проживає в м. Хаваллі — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 51

Посольство України в Литовській Республіці:

Делікатна Еугенія Вітаутівна, 1956 р. н., освіта вища, проживає в м. Вільнюс — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 58

Посольство України в Мексиканських Сполучених Штатах:

Хотяїнцев Сергій Миколайович, голова комісії, 1945 р. н., освіта вища, проживає в м. Мехіко — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 63

Відділення Посольства України у Федеративній Республіці Німеччина у місті Бонн:

Генуїт Наталія Степанівна, 1967 р. н., освіта середня спеціальна, проживає в м. Бад-Брвайзіг — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Костенко Юрій Юрійович, 1979 р. н., освіта вища, проживає в м. Бонн — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Лисенко Юлія Костянтинівна, 1984 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Бад Хон неф — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 72

Посольство України в Республіці Польща:

Катиренчук Лариса Петрівна, заступник голови комісії, 1946 р. н., освіта вища, проживає в м. Варшава — від кандидата на пост Президента України Януковича Віктора Федоровича (у зв'язку з особистою заявою);

Рябцева Інна Альбертівна, 1952 р. н., освіта вища, проживає в м. Варшава — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 75

Генеральне Консульство України в місті Любліні:

Гайдамака Олена Миколаївна, 1973 р. н., освіта вища, проживає в м. Любліні — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

Падалка Віталій Вячеславович, 1976 р. н., освіта вища, проживає в м. Люблін — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 83

Посольство України в Королівстві Саудівська Аравія:

Гостєв Артем Борисович, 1972 р. н., освіта вища, проживає в м. Ер-Ріяд — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 109

Консульське агентство України в місті Брно:

Миронова Галина Михайлівна, голова комісії, 1947 р. н., освіта вища, проживає в м. Брно — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з припиненням її громадянства України).

2. Звільнити від обов'язків голови дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці № 68 (Посольство України в Об'єднаних Арабських Еміратах) Любича Анатолія Степановича, 1969 р. н., освіта середня спеціальна, проживає в м. Абу-Дабі — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою).

3. Звільнити від обов'язків заступників голів дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць:

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 58

Посольство України в Мексиканських Сполучених Штатах:

Жицький Сергій Михайлович, 1964 р. н., освіта вища, проживає в м. Мехіко — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою);

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 84

Посольство України у Сербії і Чорногорії:

Старостенко Ярослава Анатоліївна, 1981 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Белград — від Міністерства закордонних справ України (у зв'язку з особистою заявою).

4. Призначити головами дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць:

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 58

Посольство України в Мексиканських Сполучених Штатах:

Жицький Сергій Михайлович, 1964 р. н., освіта вища, проживає в м. Мехіко — від Міністерства закордонних справ України;

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 68

Посольство України в Об'єднаних Арабських Еміратах:

Свириденко Олена Микитівна, 1970 р. н., освіта середня спеціальна, проживає в м. Абу-Дабі — від Міністерства закордонних справ України;

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 109

Консульське агентство України в місті Брно:

Мешко Сергій Ігорович, 1964 р. н., освіта вища, проживає в м. Брно — від Міністерства закордонних справ України.

5. Призначити заступниками голів дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць:

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 58

Посольство України в Мексиканських Сполучених Штатах:

Свирид Володимир Андрійович, 1956 р. н., освіта вища, проживає в м. Мехіко — від Міністерства закордонних справ України;

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 72

Посольство України в Республіці Польща:

Романюк Вікторія Павлівна, 1972 р. н., освіта загальна середня, проживає в м. Варшава — від Міністерства закордонних справ України;

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 84

Посольство України у Сербії і Чорногорії:

Лисенко Алла Андріївна, 1967 р. н., освіта вища, проживає в м. Белград — від Міністерства закордонних справ України.

6. Призначити секретарями дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць:

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 24

Дипломатичне представництво України в Королівстві Данія:

Бенько Тетяна Миколаївна, 1981 р. н., освіта незакінчена вища, проживає в м. Багсваерд — від Міністерства закордонних справ України;

дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці № 49

Посольство України в Державі Кувейт:

Мельниченко Галина Леонідівна, 1967 р. н., освіта середня спеціальна, проживає в м. Джабрія — від Міністерства закордонних справ України.

7. Цю постанову опублікувати в газетах «Голос України», «Урядовий кур'єр», надіслати кандидатам на пост Президента України Ющенку В. А., Януковичу В. Ф. та Міністерству закордонних справ України для оприлюднення в іноземних країнах, в яких утворені дільничні виборчі комісії, Міністерству оборони України та Міністерству внутрішніх справ України.

Голова Центральної виборчої комісії Я. ДАВИДОВИЧ.

м.Київ,
20 грудня 2004 року.
№ 1332.

ТРИКУТНИК СТАБІЛЬНОСТІ: УКРАЇНА—РОСІЯ—ЄС

ВИБОРИ: ОЦІНКИ, РОЗДУМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Президентські вибори в Україні, як і очікувалося, чіткіше позначили стики суспільної напруженості, більш того — привернули до них увагу світового співтовариства, змусили розпочати вирішення проблем уже під час незавершеного передвиборного процесу. І замислитися про перспективи стабільного державного розвитку.

Про умови цієї стабільності розмова журналіста Олександра МАСЛОВА з відомим українським економістом, заслуженим діячем науки й техніки України, ректором Київського університету ринкових відносин, доктором економічних наук, професором ***Володимиром ЧЕРЕВАНЕМ.***

— Володимире Павловичу, у попередній бесіді («А ринок залишився осторонь» — «Голос України», 18 листопада 2004 р.) ми говорили про те, що в передвиборній риториці кандидати на вищу державну посаду приділили невиправдано мало уваги власне розвитку економічних основ держави. Але водночас ви з упевненістю припустили, що нічого несподіваного в нашій економічній базі не відбудеться. Так і сталося, незважаючи на вельми емоційне, бурхливе тло. Чому?

— Звичайно, події в Україні розвивалися за сценарієм зі значними ризиками. Звичайно, економіка держави напружилася. Але в кризовий обвал не пішла. І це, зазначимо, дуже важливий момент. Його вважаю головним для всієї економічної системи України й підсумків суспільних пристрастей. Багато хто вважав, що економіка задихнеться, що у нас буде фінансово-банківська криза. Вона назрівала.

Про кризу банківсько-фінансової системи, «яка насувається», привселюдно казав міністр фінансів. Президент, пам'ятаємо, висловлювався з цього приводу. Міністри стверджували, що насувається щось «фінансово жахливе». І ці заяви, безперечно, використовувалися в політичній боротьбі. А кризи як такої немає. Навіть за таких бурхливих подій річні темпи зростання виробництва, промисловості становитимуть 12 відсотків, коли не більше. Це за того, що значна частина року пішла на з'ясування політичних відносин. Скажіть, у якої країни сьогодні такі темпи зростання? І яка країна за три місяці боротьби витримала б такі потрясіння? Події, незважаючи на бурхливий прояв, серйозного не вплинули на загальноекономічну ситуацію.

Це наочне свідчення створення і ствердження в країні стійкої системи ринкових відносин. Хіба не аргумент для офіційного визнання України такою країною, чого, власне, ми й добиваємося? Це важливо для нас, для ЄС, для усього світу.

Другий важливий момент полягає в тому, що події листопада—грудня сформували позитивний образ України у світовому просторі. Його ще треба, так би мовити, «капіталізувати», тобто узагальнити, посилити. Але те, що такий позитивний образ справді створено, це точно. Хто нас знав, які в нас кордони, скільки в нас населення, який народ і що тут у нас відбувається? А це дуже важливо для утвердження статусу країни. Тим паче що події збіглися з перемогами А. Шевченка та В. Кличка. Для світового визнання це позитивні моменти.

— Але в цих подіях не можна не помітити й очевидної крихкості владних структур, що відносини влади й населення з різних причин вельми далекі від гармонійності…

— Звісно, будь-які суспільні потрясіння — свідчення кризи. Але не можна не помітити, повторю, і проявів внутрішнього ринку, котрий вочевидь посилив свої позиції. Як і того, що влада вже намагається використати можливості ринку для якихось своїх політичних цілей. Більш того, намагається руйнувати цей уже створений ринок, що автономно функціонує. І руйнує, посилюючи свої регулюючі функції.

— Як розумію, йдеться про очевидне адміністративно-чиновницьке перевантаження в суспільстві, що теж змусило людей протестувати, вивело їх на вулиці?

— Ніхто не заперечує головної функції держави — регулюючої. Але користуватися цим важелем потрібно вкрай обережно, тим більше в період формування ринку конкурентного типу. А в нас сьогодні дії бюрократичного апарату вже виходять за межі й розумного, й законного. І ця проблема в суспільстві дуже гостро відчувається. Ні для кого не є таємницею, що в нас усе почали регулювати. Під регуляцію потрапив навіть прибуток. Приходиш зі звітом до чиновницьких інстанцій, а тобі: немає прибутку? Повинен бути! Без прибутку звіт не приймається! Назад іди!



Така практика не зміцнює, а руйнує ринкові відносини. Ось цей апаратно-бюрократичний тиск і розбурхав людей. Бо сьогодні вже практично кожний стикається з цим тиском — у правоохоронних органах, на митниці, у банківсько-фінансовій системі, в операціях імпорту. Всілякі ліміти, обмеження, ускладнення і розширення підзаконної бази... Це тиск адміністративних сил на вже ринкову економіку. І вона вже не могла «не огризнутися» у відповідь. Що й побачили.

— Сепаратистські настрої стали, зрештою, породженням тих самих апаратно-бюрократичних тенденцій.

— Плюс нерозв'язаність проблем місцевого самоврядування, невиконаних обіцянок минулих років, протистояння «східняків» і «західняків», що його розігрують штучно, концептуальна неврегульованість відносин, скажемо так, з великими зовнішніми політичними силами, принципово важливими для вибудовування всієї системи ринкових відносин в Україні. Стосовно цих сил помилковою була однозначна орієнтація двох лідерів, які беруть участь у виборах, на різні вектори своїх майбутніх дій. Хоча всім зрозуміло, що передвиборні декларації і практика не одне й те саме, та це теж лягло в основу напруженості, що виникла в суспільстві. Поправки було зроблено. Але стереотип суспільного сприйняття вже «уклався» в якісь діаметрально протилежні політичні концепції. В одного лідера в основу було покладено тільки відносини за лінією «Україна—Росія», у другого — «Україна—ЄС». Суспільство, самі лідери, нинішня владна еліта виявилися не готовими до широкої дискусії з цього приводу. Звичайно, і тут значна частина підходів — лише гра, але гра ця пішла не на користь проясненню реальної ситуації і формуванню програми наступних дій країни. Ці крайнощі в підходах і проблеми регіонів не могли не запалити іскру сепаратизму. І вони її запалили.

— Думаєте, є третій шлях, що дасть змогу зняти напруженість хоча б за цією лінією?

— Переконаний у цьому, й такі підходи уже оформляються у вивірені політичні формули. Більш того, створюються умови для формування власної геополітичної платформи України, яка тривалий час була досить крихка. Уперше за багато років ситуація, що виникла в перипетіях протистояння, дозволяє, по-перше, досягти внутрішнього громадського спокою, по-друге — закріпити свої зовнішні позиції, потретє — знайти стійкі стимули для подальшого економічного розвитку. І водночас не втратити ні Росію, украй важливу для нашого перспективного розвитку, ні власне Європу, в орієнтирах на яку значна частина населення України бачить гарантії суспільного благополуччя. Для цього важливо зрозуміти істину, що в сучасному світі, який ускладнюється, уже неможливо розраховувати тільки на власні сили. Вважати так означає приректи країну, власну державність на повільне або, навпаки, досить швидке економічне зів'янення зі сходом зі світової арени після завершення процесу.

Власне, за колишніх відомих нам підходів воно до того й йшло. Досить нагадати, що докризовій європейській Україні було відведено, вважаю, образливу роль так званого європейського сусіда. Країні, яка розташована в центрі Європи і спроможна впливати на ситуацію за всіх політичних розкладах. А до цього обговорювалася і ще образливіша для нас розкладка — буферної зони, санітарного кордону. Всерйоз говорили про якусь нову «берлінську стіну». Події в Україні, до яких було прикуто увагу всієї світової спільноти, показали, що наша країна не хоче виступати як така розділювальна європейська лінія. Це суперечить масштабу держави, її потенціалу, значенню, ролі у світовій історії, нашим національним інтересам, так само як і інтересам Європи. Звичайно, все це предмет дискусії, але головне очевидно — хоч би хто намагався вибудувати таку стіну, хоч би від яких розрахунків не відштовхувався, населення України проти таких планів і підходів у принципі. Воно не бажає миритися з тим, що нас виключають із обійми європейського простору.

— Очевидно, що у формуванні зовнішньоекономічної лінії підходи на базі двосторонніх прямолінійних відносин вже не спрацьовують. Явно потрібні складніші конструкції відносин.

— Це показує динаміка розвитку і власне Європи, і наших відносин із Росією. Позиція останньої стосовно нас уже не така жорстка, як раніше. З боку її лідерів пролунали чіткі заяви, що Росія зовсім не проти того, щоб Україна тісніше пов'язала себе з Євросоюзом, що, цитую, «буде тільки на користь самій Росії». Це нове. Такого раніше ми не чули. Але це аж ніяк не означає, що ми одразу відмовимося від інтересів на російському ринку. Ми просто не зможемо цього зробити. Та і навряд чи захочемо, бо стратегія розвитку відносин з російським ринком для нас життєво важлива. І приймати однозначне рішення тільки на користь ЄС було б необачно. Тим більше, що ми до цього не готові ні з внутрішньополітичних міркувань, ні з суто економічних. У революційному пориві можна декларувати що завгодно. Але є реальності ринку. Український ринок не готовий інтегруватися до європейського через неадекватність структур. Ось чому значна частина нашого великого промислового бізнесу, зокрема приватного, не сприймає цю концепцію. Суспільство готове до інтеграції, економіка — ні.

— Але ж і Європа до тісніших контактів з Україною не дозріла.

— Бо знає, бачить, що ми ще не реструктурували свій виробничий потенціал, що контакти з нами супроводжують непомірно великі ризики. Зокрема і тому, що до розумного рівня ще не привчаємо державність, не співвіднесли стосунки усередині власної економічної сфери з вимогами економіки загальносвітового конкурентного типу. Не готові ще. Потрібні реформи, необхідне поліпшення ще слабкої фінансово-банківської системи. Потрібні серйозні зусилля з формування бази кваліфікованої робочої сили з адекватною системою оплати її праці. Потрібні план інвестицій, план створення відкритої економіки, план поліпшення рейтингових позицій України, тому що її рейтинги з точки зору корупції економічної свободи бізнесу й захисту власності дуже слабкі. Позиції з конкурентоспроможності потребують кардинального зміцнення. Коротше, потрібен план поліпшення якості ділового середовища. Тобто необхідно крок за кроком вибудовувати цю схему, підганяючи її під вимоги того, що ми називаємо європейським стандартом якості. Новій владі й доведеться визначатися ось із цими стандартами і їхніми вимогами.

(Закінчення на 7-й стор.).

Гірничорудна галузь: проблеми та... проблеми

Попри зростання з 2000 р. обсягів виробництва залізорудної сировини в середньому на 6,2 відсотка щорічно, проблеми розвитку галузі ще більше загострилися. Про це йдеться в дослідженні «Проблеми розвитку гірничорудних підприємств України та Кривбасу», яке підготувала в грудні цього року асоціація «Укррудпром».

За умов гострої нестачі власних коштів для підтримки виробничих потужностей та оновлення фондів, постійного зростання податкового навантаження фінансове становище більшості підприємств з урахуванням кредиторської заборгованості і дефіциту власних обігових коштів асоціація характеризує як несталий, незважаючи на деяке поліпшення фінансово-економічного становища завдяки проведенню економічного експерименту в 1999—2001 роках.

Спрацювання основних фондів підприємств «Укррудпрому» сягає 70 відсотків

Особливо тривожить асоціацію стан основних виробничих фондів як фундамент для безпечного виробництва та досягнення високої якості товарної продукції. Обладнання і технологія виробництва, які були введені в експлуатацію ще в 70—80-х роках минулого століття, фізично та морально застарілі, що не дає змоги випускати конкурентоспроможну продукцію та призводить до збільшення травматизму і аварій на виробництві.

Стан основних виробничих фондів гірничодобувних підприємств України, що об'єдналися в асоціацію «Укррудпром», оцінюється як критичний. На 1 січня 2004 року середнє спрацювання основних виробничих фондів цих підприємств становило 69,2 відсотка, у т. ч. активної частини фондів — 76,5 відсотка. До того ж значну частину устаткування експлуатують з терміном служби, що перевищує нормативний.

Тільки на відновлення основних виробничих фондів для досягнення загальноприйнятого у світовій практиці 50-відсоткового спрацювання протягом десяти років потрібні додаткові капітальні інвестиції щонайменше 2,3 млрд. грн. та щорічне їх введення на суму не менш як 650—700 млн. грн. на рік (у 2003 р. — 379 млн. грн.).

До 1991 року капітальне будівництво в гірничорудній галузі на 70 відсотків фінансувалося централізовано з коштів бюджету, обсяг щорічних капітальних вкладень по залізорудних підприємствах Кривбасу становив близько 350—400 млн. дол. США (в середньому 50—60 млн. дол. на рік на підприємство), що становило 20—25 відсотків середньорічної вартості товарної продукції і забезпечувало підтримку виробничих потужностей на високому рівні та відповідало світовому рівню питомої ваги рефінансування на поновлення основних виробничих фондів.

Інвестиції в 2005—2010 рр. мають зрости втричі

Капітальні вкладення на тонну виробництва товарної залізорудної сировини по ГЗК у 1990 році становили 3,56 дол., а по залізорудних підприємствах загалом — 4,0 дол./т. З 1991 р. цей показник щорічно зменшується: 1999 р. — 1,85 дол./т, 2000 р. — 1,49 дол./т, 2001 р. — 1,28 дол./т, 2002 р. — 1,09 дол./т. Лише в 2003—2004 рр. сталося деяке поліпшення — 2,02 дол./т та 2,20 дол./т відповідно.

Значною проблемою, стверджують в «Укррудпромі», є розвиток сировинної бази підприємств. Хронічне недовкладення коштів стало причиною проблем з видобутком руди і на відкритих гірничих роботах у кар'єрах, і на підземних у шахтах. Проблемами мінерально-сировинної бази, що істотно впливають на ефективність діяльності підприємств, є значне відставання розкривних робіт на підприємствах з відкритим способом розробки, гірничокапітальних, гірничопідготовчих робіт на підприємствах з підземним способом розробки родовищ; постійне погіршення гірничо-геологічних умов видобутку мінеральної сировини, що потребує постійного збільшення капітальних вкладень та витрат на підготовку до експлуатації горизонтів замість тих, що вибувають і в шахтах, і в кар'єрах, застарілі кондиції на мінеральну сировину.

Постійне щорічне зниження гірничих робіт за підземного відпрацювання запасів призводить до щорічного зростання собівартості видобутку руди на 2,4—2,7 відсотка, а на відкритих гірничих роботах — до щорічного зростання собівартості концентрату від 2,2 відсотка до 3,4 відсотка.

За період 1991—2003 рр. створилося відставання розкривних робіт на кар'єрах в обсязі 280—300 млн. куб. м, що призвело не тільки до втрати балансових запасів руди, а й до збільшення небезпеки під час її видобутку. На ліквідацію відставання треба віднайти щонайменше 3,0 млрд. грн. додаткових коштів (по 300,0 млн. грн. щорічно протягом десяти років).

Додаткові кошти — 0,6—0,7 млрд. грн. — на найближчі три роки необхідні і для підвищення якості залізорудної сировини. Загалом, з урахуванням недовиконання програми інвестицій у 2001—2004 рр., інвестиції в основний капітал на 2005—2010 рр. мають становити 7,7—7,8 млрд. грн., або 1,55 млрд. грн. щорічно (в середньому не менш як 220—230 млн. грн. на рік по кожному підприємству, тобто їх треба збільшити втричі до очікуваних у 2004 р. — 527,0 млн. грн.

Єдине джерело розвитку — власні кошти

За неможливості залучення позикових інвестицій єдиним джерелом оновлення основних фондів та розвитку є власні кошти підприємств, а це — амортизаційні відрахування та чистий прибуток підприємств. У зв'язку з великим спрацюванням основних фондів база для нарахування амортизації від залишкової вартості є невеликою. За даними асоціації, в 2003 р. сформовані власні джерела капітальних інвестицій становили лише 451,7 млн. грн., у т. ч. амортизаційні відрахування — 346,5 млн. грн. та чистий прибуток — 105,2 млн. грн.

Тобто нестача власних коштів від потрібних становить щонайменше 1,1 млрд. грн. щорічно. Оскільки амортвідрахування є величиною відносно постійною, то нестачу коштів, зазначають автори дослідження, можливо компенсувати лише за рахунок значного збільшення чистого прибутку, тобто через підвищення цін на товарну продукцію в періоди, сприятливі для підприємств за кон'юнктурою цін на світовому ринку.

Втрати підприємств від збільшення платежів за надра — 60,0 млн. грн.

Є й інша обставина, яка заважає розвитку галузі. За останні роки не тільки не було впроваджено специфічних пільг, що супроводжують гірничодобувну діяльність у ринковому середовищі, а постійно приймають рішення про збільшення податкового тиску на підприємства галузі, зазначають автори дослідження. Гірничодобувні підприємства, перебуваючи в єдиній державній системі оподаткування, несуть додатково податкове навантаження порівняно з іншими галузями господарства у вигляді ресурсних платежів: за геологорозвідувальні роботи, за надра, за розміщення відходів за відсутності маловідходних технологій, які постійно збільшуються. Так, гірничодобувні підприємства Кривбасу щорічно сплачують податки, пов'язані з користуванням надрами, у сумах, що становлять близько 2 відсотків вартості товарної продукції (55—62 млн. грн.).

Втрати гірничодобувних підприємств ДАК «Укррудпром» від сплати платежів за надра, збільшених удесятеро Законом «Про Державний бюджет України на 2004 рік», становитимуть близько 60,0 млн. грн. І для компенсації цих втрат у підприємств немає іншого виходу, як підвищити ціни на свою продукцію.

Перехід на орендні платежі за землю, які закон з 01.01.05. передбачає збільшити у 40 разів щодо чинного податку на землю, може призвести до збиткової роботи усіх без винятку гірничодобувних підприємств або, знов-таки, до значного зростання цін на їх продукцію.

До того ж, наголошують в «Укррудпромі», нехтування специфіки роботи гірничодобувних підприємств, спроби введення науково необґрунтованих нормативів плати за користування надрами (у т. ч. і за розміщення відходів) призводять не до збільшення платежів у бюджет, а до постійного накопичення негативних наслідків та вже призвели до створення зон екологічного лиха практично в усіх гірничодобувних регіонах.

Якість продукції та новий рік

Утім, за даними, які наводить «Укррудпром», попри це, останні 11 років відбувається постійне, хоч і незначне, збільшення якості залізорудної сировини. У 1991 р. якість концентратів становила (по Україні) — 64,70 відсотка Fe. У 2004 р. — 64,79 відсотка Fe. Якість руди підземного видобутку збільшилася з 56,90 відсотка Fe у 1991 р. до 58,95 відсотка Fe у 2004 р.

Водночас — і на це автори дослідження звертають особливу увагу — металурги щороку збільшують на 1—3 відсотки норми використання залізорудної сировини на тонну чавуну. (На думку експертів, до зростання норми використання залізорудної сировини на тонну чавуну призводять застарілі технології й обладнання низки вітчизняних меткомбінатів. — **Авт.**). Тільки за рахунок цього чинника в 2005 році, як зазначають в асоціації, потрібно збільшити поставки на внутрішній ринок на 1,7 млн. тонн.

У 2005 році планowано поставити металургам 40,3 млн. т залізорудної продукції замість 36,0 млн., очікуваних у 2004 році. На експорт передбачаються поставки у 16 млн. т, що менше на 1,9 млн. т. У зв'язку з цим в «Укррудпромі» впевнені: регулювання збуту залізорудної продукції для забезпечення пріоритетних поставок на внутрішній ринок вельми ефективно можна здійснювати за рахунок ліцензування експорту, без запровадження додаткових обмежень.

Відповідно до заяви металургійних підприємств України асоціацією розроблено варіант балансу поставок залізорудної сировини, що його орієнтовано на виробництво в 2005 році 32,8 млн. т чавуну. Обчислено також баланс для виробництва 34,4 млн. т чавуну. Ці варіанти балансів, як повідомляє «Укррудпром», направлено до «Металургпрому» та в уряд для прийняття остаточного рішення.

Хто заплатить за Fe?

Загалом проблема підвищення якості, на думку «Укррудпрому», має міжгалузевий характер та потребує комплексного вирішення.

Металургійні підприємства через низьку якість залізорудної сировини щорічно перевитрачають тільки коксу на 17—18 млн. дол. і недоотують чавуну на 100—110 млн. дол. Але досягти світового рівня якості технічно можливо лише за умов комплексного виконання заходів з відновлення основних виробничих фондів та вдосконалення або заміни наявних застарілих технологій і обладнання.

Так, підвищення вмісту заліза у концентраті на відсоток призводить, крім додаткових витрат, до зменшення його виходу (кількості) на 0,6—0,8 відсотка, але дає значний позитивний ефект у доменному виробництві. Як зазначають в асоціації, при цьому гірничорудні підприємства зазнають витрат, які не будуть компенсовані доплатами споживачів за підвищення вмісту заліза.

На думку «Укррудпрому», враховуючи необхідність значних капітальних інвестицій для істотного підвищення якості товарної продукції, потрібно на рівні Мінпромполітики та Мінекономіки вирішити питання створення механізму компенсації витрат виробникам, пов'язаних з підвищенням якості металургійної сировини, у т. ч. вмісту заліза в підготованій сировині гірничорудним підприємствам з боку споживачів.

Втрати бюджету від експорту чавуну — 25,0 млн. дол. на рік

Але головне, на що звертають увагу фахівці «Укррудпрому», — на державному рівні так і не визначено стратегію розвитку гірничо-металургійного комплексу. Розвиток галузі, попри прийняту програму, по суті, відбувається спонтанно.

Проектом національної програми розвитку ГМК до 2010 року, розробленої ще в 2001 р. і схваленої Кабінетом Міністрів України в серпні 2001 р., але так і не затвердженої Верховною Радою, було передбачене щорічне виробництво чавуну на рівні 26 млн. т, але вже в 2002 році вироблено 27,6 млн. т, у 2003 р. — 29,6 млн. т, а у 2004 р. очікується близько 30,8 млн. т. Середньорічні темпи зростання виробництва чавуну за 7 років (з 1998 р.) становлять 7,3 відсотка проти 6,2 відсотка темпів зростання виробництва залізорудної сировини.

За період 1991—2004 рр. з України було експортовано 18,24 млн. т чавуну, для виробництва якого було спожито 37,0—38,0 млн. т залізорудної сировини та вироблено 166,0—167,0 млн. т твердих відходів, які залишилися в Україні.

З 18,24 млн. т чавуну можна було б виробити 17,5 млн. т прокату, експорт якого приніс би Україні валютну виручку на 1,7 млрд. дол. більше, ніж від експорту чавуну. Потенційні втрати бюджету за цей період від експорту чавуну орієнтовно оцінюють у 340,0—350,0 млн. дол., або до 25,0 млн. дол. щорічно.

Дмитро ФЕДЧЕНКО.

Кривий Ріг.

Cyan Magenta Yellow Black

Без шампанського та подарунків важко уявити Новий рік — це традиційні атрибути зимового свята.

Наші кореспонденти зазирнули за лаштунки, щоб подивитися, де народжується новорічний настрій. До речі, їм пощастило на ювілеї. Цього року Київський завод шампанських вин «Столичний» відзначає півстоліття, а Київська фабрика іграшок ВАТ «Перемога» — 60-річчя.



Шампанське, з якого почалося виробництво, і новинка сезону — «Советское сладкое»

Панове й пані, вдаримо по шампані!

Наше шампанське відрізняється він французького, як східна жінка від західної



У цеху Київського заводу шампанських вин «Столичний» відчувається тонкий, приємний і всюдисущий запах винограду. Це, мабуть, і все, що нагадує про специфіку підприємства. Отак глянеш — жодної асоціації з шампанським. Довгий зал із величезними цистернами, по сім тисяч літрів вин у кожній. Отаких акротофорів (так вони звуться) на заводі понад 100. Своїх виноградників у «Столичного» немає, матеріал привозять із Криму, Миколаєва, Херсона, Одеси. Щоб зробити шампанське, змішують декілька сортів вин.

— Комбінацію підбирають залежно від марки напою, — розповідає головний технолог заводу Алла Бекасова. — Потім суміш «доводять до кондиції» теплом і холодом. Але усе це недоступно для людського ока. Цистерни, труби, насоси, циліндри... Відчуваю певне розчарування. Мені хотілося бачити, як народжується свято, де починається ота ейфорія, з якою асоціюється шампанське.

Темно-зелені пляшки, які, до речі, використовують у виробництві один раз, гуркотять на рухливому конвеєрі, автоматично наповнюються, закупорюються, машина закручує дріт навколо корка. Бах! Іще раз! Я лякаюся, а тому недолюблюю, коли відкорковують шампанське. «Невже вони всі почали розкупорюватися»? — думаю й визираю з-за колони. А то працівниця кусачками перерізає дротик і відкриває шампанське... Якщо заповнену пляшку роздивитися на світло (є спеціальна лампа, повз яку проїжджають «сулії»), можна помітити дефекти тари. Навіть малесенька тріщинка — і пляшка йде в розряд бракованих. Інакше така пляшка може я-я-к...! Нарешті доходимо до «автомата», який намотує фольгу, а потім наклеює етикетку. О, нарешті ворухнувся нерв, що відповідає за відчуття радості. Він її нарешті упізнав.



А кицьку не обдуриш — вона знає, де справжнє!



Від 1,5 мільйона на рік до 120 тисяч щодня

Завод цього року відзначає півстоліття. 50 літ тому тут виготовляли 1,5 мільйона пляшок на рік, тепер — 120 тисяч щодня. Це єдине в Україні виробництво такого профілю, де весь процес контролює комп'ютер. От тільки в коробки товар складають вручну. Пані, котра знімає шампанське з конвеєра **(на знімку внизу ліворуч)**, за зміну запаковує приблизно вісім тисяч пляшок!

Алла Бекасова розповідає, що фахівці КЗШВ побували на всіх заводах шампанських вин Союзу — запозичували досвід, ділилися своїм. Були й у провінції Шампань.

— Французьке шампанське не гірше і не краще від нашого — воно інше, — каже головний технолог. — Відрізняється, як східна жінка від західної.

Бізнес чужими руками

Перед Новим роком на заводі — жнива. За жовтень—грудень виготовляють продукції стільки, скільки за попередні дев'ять місяців. У листопаді—грудні попит на шампанське зростає у 5—6 разів. Але заробити копійчинку під ялинку хочуть і фальсифікатори. Недосконале законодавство, на що скаржаться практично всі виробники (і не тільки алкоголю), — ще одна палиця в колеса підприємства. Приміром, усі захисти, які вигадали на КЗШВ до нинішнього сезону, вже успішно підроблені фальсифікаторами. Зокрема, й фірмова пляшка з написом біля основи. Фактично виробники залишаються сам на сам з підробниками промислового масштабу. За декілька років на Київському заводі шампанських вин з'ясували: весь фальсифікат надходить з Одеської області. Провели своє розслідування, підключили правоохоронців (а це таки їхнє діло), які й прикрили цю лавочку. Та, за словами начальника відділу маркетингу Валерія Романського, з минулого літа ті самі люди знову працюють на цьому, з дозволу сказати, ринку — відкрили нові фірми і пропонують шампанське оптом: береш фуру — маєш знижку (можна уявити собі обсяги цього фальсифікату!). Хоча у свіжих факсах-пропозиціях від «цікавих підприємців» продукції Київського заводу шампанських вин немає. Бо в цьому сезоні запроваджено нові способи захисту. Особливість — в етикетці.

Ірина БУЛАНЕНКО.
Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Чим відрізняється заводське від фальсифікату?

На етикетці найпопулярнішого «Советского шампанского» нині є святкова червона смужка з написом «Увага!». На контретикетці — срібний квадратик: коли його здряпати, там буде «справжня якість». Крім того, контретикетка — двобічна. На тому боці, що клеїться до пляшки, — анкета учасника акції. Щоб її можна було «безболісно» відліпити, використовують спеціальний клеєвідштовхувальний лак. Фальсифікатори використовують звичайний на дотик, гладенький папір, а заводчани — тиснений.

Контраверсійна думка

Директор громадської організації із захисту прав споживачів «Науково-дослідний центр незалежних споживацьких експертиз «ТЕСТ» Валентин Безрукий вважає, що такий захист споживачеві не допоможе. Адже навряд чи можна, не купуючи шампанське, здряпати срібний квадратик чи відклеїти етикетку. Бо якщо споживач передумає, цей товар уже навряд чи купить хтось інший.

Водночас начальник відділу маркетингу КЗШВ Валерій Романський стверджує, що завод насамперед ускладнює життя фальсифікаторам. Якщо підприємство убезпечить ринок від підробок, тоді й у споживача не буде потреби перевіряти кожну наклейку.

P. S. Ми спробували відклеїти контретикетку на справжній і підробленій пляшках. На фальсифікованій папір приклеєний «намертво», а на оригінальній куточок легко піддається. І для цього не обов'язково відривати її повністю.

Веселі коні та милі хробачки



Іграшковий бізнес узимку на піднесенні. Київська фабрика іграшок «Перемога» цього року відзначає 60-річчя. Однак нині для підприємства не кращі часи. Колись тут працювало до 700 осіб, тепер — 45. Найскладніше у виробництві, каже голова правління «Перемоги» Володимир Бокань* (на знімку ліворуч), *— збут.



— Конкуренція — це завжди добре, однак із китайськими виробниками не зможе конкурувати ніхто, — каже Володимир Бокань. — Кожне з 1,5 тисячі їхніх підприємств випускає щонайменше три тисячі одиниць продукції. А в міжсезоння чи не кожен селянин удома робить те саме. Не можна сказати, що весь китайський товар поганий, але й такий потрапляє на наші ринки: якось розпороли імпортну іграшку, а вона набита рештками синтетичного волокна разом із сміттям.

Тим часом відомі випадки, коли новорічні маски викликали подразнення шкіри. Одностайно сходилися на думці, що товари для дітей треба жорстко контролювати, імпорт перевіряти... Але й дотепер чи не в кожному столичному переході продають заводних песиків, які весело їздять просто на асфальті, в кращому разі —на брудному картоні. Це ж до рота може потрапити будь-що з такою забавкою. Однак і знайти хорошу вітчизняну іграшку на ринку непросто. Магазини справляють гнітюче враження: монстри, роботи, покемони тощо. Дешева закордонна продукція азійського виробництва заполоняє руки й душі.

В асортименті «Перемоги» — близько 200 найменувань. Контроль за їх виготовленням подвійний. Тканина, з якої виготовляють мавпочок та ведмедиків, набивний матеріал проходять гігієнічний контроль. І готову іграшку перевіряють ще раз. Кожна жабка має медичний висновок про безпечність. Щоб той чи той персонаж потрапив у виробництво, авторський зразок затверджує художньо-технічна рада при Міносвіти. Але, здається, не вказівки згори роблять київську іграшку привабливою.



Юля та 25 її Гриців

Юлія Костржевська **(на знімку внизу праворуч)** шиє Гриців. Так звуть великого симпатичного чорно-білого кота. Очевидна схожість з вельмишановним директором — привід для жартів. (Сам Володимир Олександрович, подейкують, знає про цю подібність і не дуже любить показуватися перед фотокамерами з фабричним двійником). За день Юля шиє 25 Гриців. Каже, що всі вони різні, хоч і зроблені за однією викройкою. У кожного майстра виходить інший характер іграшки, та навіть у однієї швачки, залежно від настрою, — особливий Гриць. На Юлиній швейній машинці — іграшки, зроблені в одному екземплярі, ексклюзив.

Подарунок для бізнесменів

Перед Новим роком на іграшковій фабриці багато замовлень. За східним календарем 2005-й — рік Півня, тож на «Перемозі» птахи в асортименті. Кумедні жовті й жовтогарячі півні-рукавички, які ще можна одягати на святкову пляшку. Кажуть, що такі сувеніри ще влітку замовили донецькі бізнесмени. «Забрали?» —питаю. «Мусили — гроші ж бо заплачені».

До речі, жовтогарячих іграшок майстри шиють багато, але такий колір не данина моді, попит на нього склався вже давно. А ще є попит на корпоративні іграшки. Бобри-футболісти, дельфіни-кікбоксери, корови-шоколадки — усе це можуть розробити і втілити на фабриці.

Тетяна Комкова, заступник голови правління з питань виробництва, яка супроводжувала нас під час екскурсії підприємством, по-справжньому закохана в іграшки. І у фабрику. Тут працювала її мама, й Тетяні Володимирівні це виробництво знайоме з дитинства.

— Діти працівників часто приходили на фабрику, а на канікулах підробляли, — розповідає вона.

«Своїх» пані Тетяна знає не лише в обличчя, а й по іменах. На складі готової продукції вона разом із завідувачкою Людмилою Сиченко **(на знімку вгорі праворуч)** показує друзів:

— Це — собака-барабака, це — конячка Біллі. Можна за бажання свиню підкласти — і цього добра чимало, а ось — хробачок Соня. Такий чудовий!

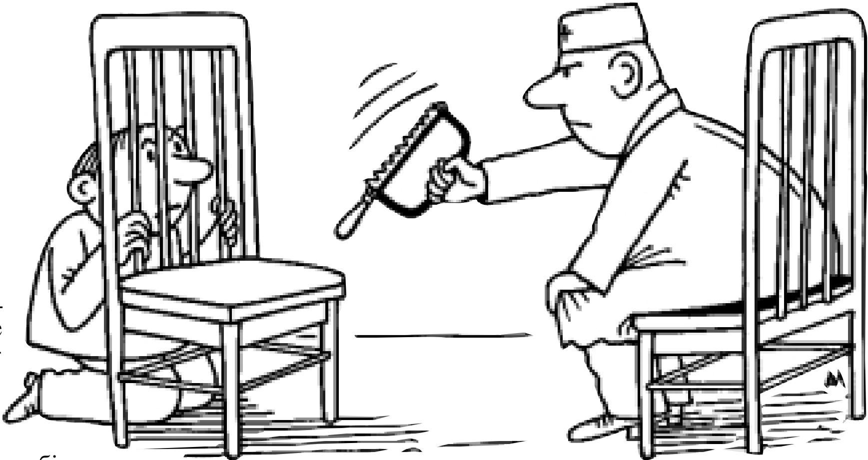
Хто б міг подумати, що хробак може викликати стільки позитивних емоцій. А ще є іграшки для лялькового театру, іграшки-муфти, іграшки-подушки, сумки і пенали. Та чого тільки не вигадають дорослі для того, щоб потішити дітвору! І не тільки.

Євдокія ПОДОРОЖНЯ.
Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.



У 2000 році було 10 мільйонів гектарів винних виноградників і виготовлялося 30 мільярдів літрів вина на рік

Пацієнт теж людина? НЕ ФАКТ!



Твердження, винесене в заголовок, когось може шокувати, когось образити, але справи саме такі. Права людини в лікувальних закладах нашої країни порушуються постійно і повсюдно. Це, мабуть, головний висновок, зроблений за результатами моніторингу, проведеного громадською організацією «Молодіжна альтернатива» (М'АРТ). Днями її представники презентували звіт, опублікований у рамках проекту «Моніторинг дотримання прав людини в дитячих медичних закладах і дитячих психіатричних лікарнях».

На основі анонімного анкетування всіх учасників процесу перебування дитини в лікувальному закладі (батьків, медиків, чиновників, юристів і, природно, дітей) було створено збірник, зміст якого істотно відрізняється від офіційної версії стану справ у цій сфері. На думку директора проекту Сергія Бурова, численні проблеми викликані трьома основними причинами.

З одного боку, в законодавчій базі дуже чітко прописані соціальні гарантії для пацієнтів, а дотриманню прав людини увага майже не приділяється. З другого — більшість медичних працівників поняття типу «права пацієнта», «доступність інформації» і т. д. виключають у принципі. З третього — пацієнти про власні права і способи їх захисту мають дуже приблизне уявлення.

Як свідчать результати дослідження, найчастіше порушуються право на інформацію, на конфіденційність, на рівність прав, на повагу до приватного і сімейного життя, на свободу від покарань і жорстокого, принизливого для гідності людини поводження.

За словами психолога-консультанта проекту Олени Володчай, переважна більшість опитаних характеризує медичні заклади як «режимні» і трохи менша кількість упевнена, що в лікарні пацієнт залишається сам на сам з медициною.

У процесі роботи фахівці, які проводили моніторинг, зіштовхнулися і з просто кричущими фактами. Зокрема, є дані, що в деяких дитячих будинках стосовно порушників дисципліни використовується такий захід впливу, як погроза поміщення до психіатричної лікарні. Оскільки опитування проводилися анонімно, юридичної сили ця інформація не має. Та є непрямі підтвердження, що такі погрози — не пусті.

У ході моніторингу було також відзначено тенденцію до збільшення кількості випадків захисту громадянами своїх прав у суді. Втім, юристи вважають, що загальнопоширеною цю практику назвати поки що не можна. При цьому медикам не варто забувати, що під час розгляду справ найчастіше аналізується не якість лікування, а факти порушення прав пацієнта. Недавно в одній із західних областей суд виніс рішення про виплату 150 тис. гривень як компенсації за ненадання інформації про наслідки лікування. Лікування, треба відзначити, велося цілком грамотно.

Що вже казати про випадок, який стався в Хмельницькій області, де медпрацівники відмовили в лікуванні дитині. Мотивом відмови послужила інформація про те, ніби батьки дівчинки ВІЛ-інфіковані. Потім з'ясувалося, що чутки про захворювання (хай живе медична таємниця!), м'яко кажучи, сильно перебільшені.

Олег ДЕНИСОВ.

Мал. Олександра МОНАСТИРСЬКОГО.

Гуров, котрий тримається рідного берега...



Бокс. Не приховуватиму, щоразу, коли публікують укази про державні нагороди видатних українських спортсменів, відчуваю певне розчарування. Адже шукаю прізвище Гуров, але не знаходжу його.

Просто диву даєшся, як можна залишити поза увагою цього, без перебільшення, видатного майстра. Тридцятирічний спортсмен за свою тривалу кар'єру здобув величезну кількість яскравих і значущих перемог, завойовував найпрестижніші титули. Не кажу вже про численні звання чемпіона країни та СНД серед професіоналів. Є у цьому переліку п'ять поясів інтерконтинентального чемпіона за версіями WBA (три), IBF та WEA.

А найбільше досягнення Олександра — п'ять виграшів звання чемпіона Європи (!) у першій важкій категорії.

Спочатку на цьому шляху він здолав (на його «полі») знаменитого француза Норберта Екассі, який на той час не зазнав гіркоти поразок, був першим номером за всіма версіями, а тренував його легендарний американець Джо Фрезер.

Потім були інші перемоги. Зокрема, в Ерфурті (Німеччина) над олімпійським чемпіоном (1992 року), блискучим німецьким майстром Торстеном Меєм. А через кілька років українець не залишив шансів його братові Рудигерові в аналогічному поєдинку...

І піднімають щоразу в залах багатьох країн синьо-жовтий прапор, і лунає «Ще не вмерла Україна...» на честь звитяг славного маріупольця. То чи не герой він свого народу? А ще він — справжній патріот. Не спокушаються Олександр та його вірний друг і незмінний наставник, заслужений тренер України Сергій Бахмутов на заманливі пропозиції. Бо вони вважають, що ліпше мешкати на рідній землі і здобувати для неї дзвінкі перемоги.

Присутній під час нашої недавньої зустрічі з Гуровим віце-президент Національної ліги професіонального боксу України **Олександр Щипцов** (людина поважна й авторитетна — начальник Держфлотінспекції України, доктор географічних наук, професор, контр-адмірал) пообіцяв, що найближчим часом буде зроблено представлення до уряду на Гурова і його тренера Сергія Івановича Бахмутова із клопотанням належно відзначити їх заслуги перед державою.

Це, так би мовити, ліричний відступ. А розмовляли ми з Сашком — дуже скромним, симпатичним і приязним чоловіком — про його п'ятий титул чемпіона Європи, який він здобув нещодавно в курортному містечку Чиаварі (Італія), добряче відлупцювавши місцевого кумира Віченцо Росітто.

— Скажу кілька слів про мого суперника. Він — офіційний челенджер за європейський титул, у рейтингу WBC посідає дуже престижне п'яте місце. Полюбляє щільний бій. І завдяки цьому має неабиякий успіх. Не знаю, де опинився б я, якби програв італійцеві. А от він після невдачі у двобої зі мною залишився претендентом на європейський титул.

— Отже, попереду нове побачення з цим боксером?

— Воно можливе, і я не проти цієї зустрічі. Щоправда, під час вільного захисту титулу, яким володію, можу разом із менеджером і тренером обирати собі суперника.

До розмови долучається перший віце-президент і головний тренер НЛПБУ **Михайло Зав'ялов.**

— Ми мріємо, щоб саме в Києві, у Палаці спорту, вперше провести бій за звання чемпіона Європи з участю Олександра Гурова. З Росітто, з кимось іншим. Це, в принципі, байдуже для Сашка.

Але продовжуємо розмову з Гуровим.

— Італійці чудово приготувалися до боксерського свята. Порожніх місць у місцевому Палаці спорту не було. Телеканал RAI вів трансляцію на всю країну. Скажу, що організатори продумали також насичену програму, щоб вивести мене з рівноваги перед боєм. Та я витримав усі негаразди і став ще злішим.

— І що відбулося на рингу?

— У першому раунді за планом я проводив розвідку. Але вже наприкінці його намітилася моя велика перевага. Удари лягали в «десятку». По перерві я пішов у рішучий наступ. Після сильного удару в суперника сталося розсічення. Ще одна серія, і Росітто опинився долі. Арбітр зупинив зустріч, а лікар не дозволив її продовжувати. Щоправда, у США так не судять. І не з такими розсіченнями дозволяють продовжувати зустріч...

— Про можливий бій за черговий європейський титул ми вже чули. Та це, як кажуть, вже не раз пройдений етап. Які інші мрії?

— У мене була спроба побитися за титул чемпіона світу за версією WBA у Лас-Вегасі проти француза Жана Марка Мормека. Однак не судилося досягти мети. Сім раундів мав незаперечну перевагу. У наступному сталася трагедія — я зазнав ушкодження, і перемогу присудили суперникові. Та мрії здобути світовий титул не полишив. Гадаю, мені це цілком до снаги...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: Олександр Гуров — чемпіон!

ТРИКУТНИК СТАБІЛЬНОСТІ: УКРАЇНА—РОСІЯ—ЄС

(Початок на 5-й стор.).

— З одного боку, з другого боку — і ЄС ще не є твердим за структурою, не вирівняло економічні позиції членів Співтовариства.

— І тому теж ми маємо шукати конструктивний вихід із ситуації, що проявила себе в нинішній виборчій президентській кампанії. Я бачу такий надійний вихід у реалізації на практиці так званої «стратегії трикутника». Тобто вхід до Євроспільноти, що динамічно розвивається разом із Росією. У наших з вами бесідах на можливість такого повороту ми вже звертали увагу. Сьогодні до нього підвело саме життя. І прояв цієї тенденції — нове явище в нашому громадському житті. Зверніть увагу, В. Путін, у принципі, дав згоду на такий поворот, більш того, сам запалив «зелений» Україні. Це сенсація. І для Заходу, і для України. Та і Росії також. Бо ніхто не міг навіть припустити, що російський президент підтримає рух України до ЄС. В умовах, коли в Україні перебуває значна частина російського капіталу. Очевидно, що така підтримка не може бути випадковою. Випадково він нічого не каже. Тому що розуміє: самому ЄС потрібніше не санітарний кордон, а коло друзів на власних кордонах. З точки зору перспективи. І формування такого кола вже триває повним ходом, що бачимо із зовнішньої політики багатьох членів Євросоюзу й російської політики також.

Чому? Тому що Європі без Росії і України не розв'язати своїх старих проблем у рамках «старої» Європи. Бо й сама Росія сьогодні перебуває не в найкращому своєму становищі. Темпи зростання там справді начебто позитивні. Як і в нас. Але коли оцінювати якість цього зростання, то тут теж намітиться безліч проблем. Може виявитися, що, як такого, зростання немає. Що забезпечується воно за рахунок вартісних ресурсних чинників. Росія так само, як і ми, перебуває в пошуках моделі розширеного економічного простору для ефективнішого запуску ринкових механізмів. Спроби орієнтації на азіатську частину материка такої моделі не дали й не можуть дати.

— Оскільки власне простір єдиний і без урахування «старої» Європи залишається неповноцінним?

— І залишаються всі ті проблеми, які нас хвилювали й хвилюють сьогодні. Йдеться про диспропорції розвитку, корупцію, економічну свободу для виробників. Беззаперечного захисту власності так і не досягли. Тому й виникають протиріччя між великим бізнесом і населенням, що штовхають людей на вулиці. І середній клас тупцює на місці й не має первісного капіталу для нормальної економічної діяльності, для серйозних дій на зовнішньому ринку. Як же ми у Європу ввійдемо, коли в нас малий і середній бізнес усе в тому самому зародковому стані, а в Європі він сягає до 90 відсотків від сукупної частини всього бізнесу? У Німеччині він практично весь має виходи на зовнішній ринок. У нас поодинокі підприємства. Усе так зарегульовано, що втрачаємо перспективу розвитку. А без середнього класу ні Україну, ні Росію — ні окремо, ні в сукупності до об'єднаної Європи прийняти просто не зможуть. І це теж проблема, що пов'язана із серйозними реформами.

Скільки триватиме цей шлях України до великої Європи, і якою повинна бути позиція Європи? Це залежить від багатьох чинників. Зокрема від того, наскільки швидко й міцно сама Україна визначиться зі своєю тактикою й стратегією. Як розбереться із проблемами формування громадянського суспільства та вимогами демократії. Усе залежить від відносин ЄС, Росії, США й нових активних гравців світового рівня. Пауза однополярного світу закінчується. На щастя, вона виявилася досить короткою. І в цій новій розкладці ми посідаємо важливе місце. Ми справді розділювальна лінія, але не стіна. Однозначно, що жодної стіни і не повинно стати. Хоча б тому, що інтереси до нас із різних сторін неоднозначні, до того ж в умовах глобальної конкуренції, що вже визначилася як трансатлантична глобальна конкуренція.

А щоб відповісти на це запитання, потрібна науково обгрунтована концепція з визначенням елементів, структури. Потрібно бачити, що й Росія змінює свою зовнішню політику, вибудовує нову ідеологічну лінію на співробітництво з ЄС. Із приводу ЄС проводяться найширші консультації з європейськими лідерами. Тож підтримка України на цьому напрямі аж ніяк не була випадкова або змушена, як може комусь здатися. Це усвідомлена, глибоко продумана лінія. Тому в нас є всі підстави говорити про концепцію Україна—Росія—ЄС.

В умовах глобального світу нічого іншого вже й не залишається. Ситуація змінюється, а з нею й старі «географічні» погляди. Географічні ознаки на наших очах стають другорядними. Не раптом. На цей бік ще на початку сорокових років минулого століття звертали увагу й У. Черчілль та Ш. де Голль. Вони говорили про створення нового європейського сімейства як про структуру, що дозволяє жити у мирі та свободі. Черчілль уже тоді висував такі параметри як свобода, безпека й добробут в умовах інтеграції, а де Голль казав про простір Європи від Атлантики до Уралу. Хоч як це дивно, і З. Бжезинський, розмірковуючи про місце України в Європі, докоряв Евроспільноту за неадекватні підходи до України й Росії, украй важливі для самої Європи. І йдеться зовсім не про захоплення — про командне співробітництво на ринку, що потребує розширення.

— В умовах майбутнього сировинного дефіциту…

—...і зростаючих вимог науково-технічного прогресу. Ми вже говорили в попередній публікації, що Росія та Україна дають змогу одразу вдвічі збільшити параметри Європи за науковим потенціалом, визначальним на сьогоднішній день. Це нині головний параметр у геополітиці. Він дасть змогу зміцнити ще не усталені на сьогоднішній день структури самої ЄС. І оскільки одержати статус її повноправного члена сьогодні проблематично, то така інтеграція має просуватися за складнішою схемою і складатися з кількох етапів. Може бути, хтось прийде перший, хтось трохи пізніше, але важливо витримати саму лінію. Події, свідками й учасниками яких всі ми стали, підштовхнули Україну до великого прориву. І в демократії, і у формуванні громадянського суспільства, і у відносинах із сусідами, і в удосконалені самої владної структури. Важливо закріпити це народним вибором.

— Дякую за розмову.

— Прошу.

ДАЛІ БУДЕ

Мал. Олександра ДУБОВСЬКОГО.

Від ведучої

Та батьківщина, яку ви бачите з вашого вікна, — ото і є справжній центр світу. Не бійтеся, це не сепаратизм, а цілком нормальна і єдино можлива любов. Хто на таку любов нездатен — той ризикує не прочитати хороших книжок, не побачити дивних краєвидів і навіть проморгати яку-небудь революцію! Отже, тема цієї сторінки — «Центр світу — там, де кожен з нас!»

Євдокія ПОДОРОЖНЯ.

Усі гроші світу

Єдиний в Україні Євпаторійський приватний музей грошей засновано рік тому.

Творець унікального зібрання, приватний колекціонер Олександр Ліщук каже, що один із найцікавіших останніх дарунків музею — скарб рідкісних грошей, знайдений недавно у стіні під час реставрації будинків старої частини міста. Тут виявили залізну коробку з унікальними купюрами початку XX століття й кінця громадянської війни: банкноти першого кримського та інших тимчасових урядів, тогочасних крайових банків й навіть армій, що діяли тоді на півдні України й Росії.

Унікальний і повний підбір монет усіх штатів США та каталог історії кожної з них. Єдина в країні й повна колекція грошей Ватикану. Цей дарунок надіслали у звичайному конверті з посольства Ватикану в Києві. Особливо цінний серед них сувенірний грошовий набір, випущений до 25-річного ювілею сходження на престол Іоанна Павла II. Цих монет викарбували лише 9 тисяч штук, тож колекція викликає заздрість нумізматів. На інтернет-сайт євпаторійського Музею грошей постійно заходять колекціонери з усього світу.

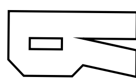
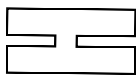
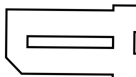
Мета Олександра — не просто дістати нову монету, а якнайбільше дізнатись про її походження та епоху, зокрема, зацікавити людей історією 2500-річної Євпаторії. Отож чільна частина експозиції присвячена монетам, котрі виготовляли тут з античних часів до початку минулого століття.

Колекція солідніше. Повниться й скринька на вході до музею, куди охочі вкидають монети СРСР — країни, громадянам якої обіцяли майбутнє взагалі без грошей. Коли скарбничка наповниться, монети переплавлять на статуї бога торгівлі Меркурія та богині удачі Фортуни. Бо торгівля й удача з грішми нерозлучні.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Цього дня

■ 1742 р. Народився Данило Самойлович (Сушковський), лікар, основоположник вітчизняної епідеміології.

■ 1895 р. Німецький фізик Вільгельм Конрад Рентген зробив перший знімок з допомогою відкритого ним ікс-проміння.

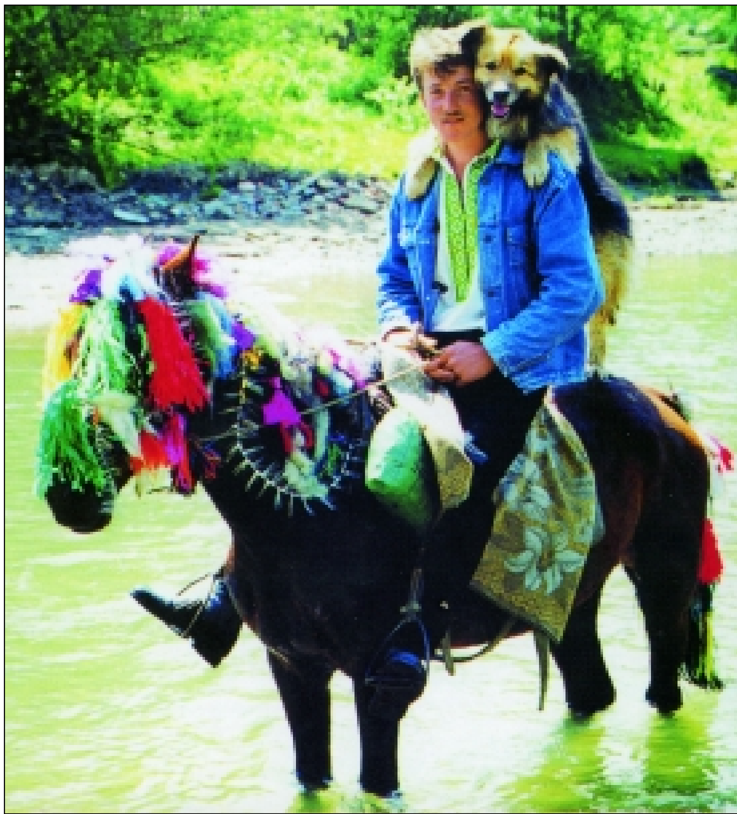
■ 1942 р. В СРСР засновано кілька бойових медалей, зокрема «За оборону Одеси» та «За оборону Севастополя».

■ 1980 р. Пуск першого енергоблока Рівненської АЕС.

■ 1989 р. У Румунії відбулася народна революція. Повалення режиму Чаушеску.

Зізнання в любові на вісімдесят сім сторінок

Коли мої батьки тільки почали передплачувати «Голос України», мама не могла відчинити двері квартири, не перевіривши, чи немає в газеті чогось «побаченого-Василем-Бабухом». Наші читачі напевне пам'ятають його філософсько-натуралістську рубрику «Побачене в дорозі».



Мені важко було зрозуміти, як можна примусити дорослих людей «прикипіти» до розповідей про подорож рорухи до ставка, вепрів на полонинах, гусей восени, ящірок на осонні, двобій лисиці й борсука. Нині шанувальники таланту Василя Бабуха мають ще один привід порадуватися. У Чернівцях вийшла його книга, що так і називається — «Побачене в дорозі».

Відсилаючи до редакції видання, Василь написав про своє дітище так: «Нехай вона нагадує вам про квітучу гілку України —Буковину. Я побачив її широко відкритими очима й пересвідчився — цієї землі торкнулися Господні кросна, тому вона вся зіткана з краси». Можливо, в тім і полягає секрет Бабуха? Він так безмежно любить (не побоюся цього слова) свою землю, що освячує кожну її дрібницю — від ящірки до кам'яних хрестів.

Маргарита СОКОЛОВСЬКА.

Лабіринт у степу

РАКУРС

Гладінь річки, щебет птахів, шум лісу. Річкою повільно пливуть човники. За веслами — красені-офіцери, а юні панянки під прозорими парасольками обговорюють паризькі моди. Раптом річка йде під землю. Це відкрили шлюз, і всі опинилися в склепінчастому гроті. Панянки верещать, кавалери стримані. Але вода знову піднімає усіх наверх. Дами і кавалери виходять на сонячну галявину, де на всіх чекають танці.

Такі картинки спостерігались десь у 1820 році в парку «Лабіринт», у Херсонській губернії, в нинішньому Вознесенському районі Миколаївської області. Унікальний рукотворний оазис серед степу. Його творець — Віктор Скаржинський. У 1872 році йому відкрили пам'ятник в Одесі. На постаменті — сімейний герб і напис: «Вікторові Петровичу Скаржинському, який виростив у палючих степах Херсонської губернії 400 десятин лісу...».

Землі від Мигії (нині Первомайський район) до Маложонівки (Єланецький район) Віктор, названий на честь «вікторії» над турками, успадкував від батька. А тому в нагороду за військову доблесть подарувала їх Катерина II. Петро Скаржинський маєтком не займався, жив у Петербурзі. Але син, побувавши в цих місцях один раз, полюбив їх на все життя.

Приїхав він оглянути володіння, а тут вітер гуляє та трава в зріст людини. З козаками-поселенцями розбили табір. Але вітер і пилова буря змели усе за ніч. Удруге побудували мазанки, але їх зруйнував ураган. А після того як посадили тут ліс, закріпили береги річки, виросло село. І назвали його Трикрати — на честь триразової спроби першопоселенців.

Урочище «Лабіринт» — унікальне заповідне місце, збереглося дотепер. Розпланував його сам Скаржинський. Ліс посаджено у формі лабіринту, у вигляді двох букв «Г». Визначна пам'ятка парку — 150-річні дуби завввишки 30 метрів. Сьогодні їх 154, кожний охороняють як пам'ятник природи. Доторкнувшись до дуба-велетня, відчуваєш особливу ауру. Зелений красень заряджає тебе спокоєм: мовляв, залиш сусту, і не таке доводилося бачити. Кажуть, справжній ліс, — це, коли голову задереш, щоб побачити крону, а шапка падає. У «Лабіринті» ліс саме такий. А крім дубів, є тут дерева навіть екзотичні, заморські.

Береги річки Арбузинки Скаржинський закріпив гранітом. Тому вона зберегла рівний плин, незамулене дно. Штучні дамби, шлюзи, котрі, якщо треба, відкривалися-закривалися. Рукотворні ставки, озера, водоспади, витончений Місток закоханих, алейки і галявини збереглися й донині.

«Куди там Софіївському парку до нашого «Лабіринту! Граф Потоцький, створюючи свій парк, сам їздив до Скаржинського за досвідом!» — чула я не раз від місцевих жителів. Ще не бачачи парку, я посміювалася над їхніми амбіціями. Порівняли! Софіївку всі знають. А про «Лабіринт» не кожний навіть на Миколаївщині чув!

Але «Лабіринт» і справді потенційно багатший! Софіївку спочатку опікував цар, потім держава. А «Лабіринт» фактично зберіг себе сам. Звичайно, його охороняє і підтримує Вознесенський лісгосп. Голова Юрій Крет каже: «Було б добре усе тут облагородити. Уздовж алей самшитова огорожа, лавочки для відпочинку. Відновити місток, почистити річку, завести лебедів. Човники нехай би плавали. Люди приїжджали б. Це багатство потрібно всім, хто любить природу».

Для степової Миколаївщини ліс — особлива цінність, надійний заслін вітрам-суховіям, охоронець ріллі, острівець особливого мікроклімату і краси. Скаржинський писав: «Я ріс у колисці степовій, я знав усі її невичерпні скарби. Розумів, що степу бракує лише лісу і води, щоб назвати його благословенним краєм. Але я вірю в золоте майбутнє степу. І ліси покриють її, і проб'ються з глибини чисті прохолодні джерела».

І я вірю.

Олена ІВАШКО.

Миколаївська область.

Фото автора.

Що читати на зиму

ВИДАННЯ

Шкода, що наші політики не читають сучасну українську літературу! А якби читали — могли б уникнути певних прикрощів. Ну хіба важко було почитати виданий ще 2002 року пророчий роман Василя Кожелянка «Терорїум»?



Роман починається так: «Президент України Авдотій Дормідонтович Кромешний був божевільним». Звісно, проти такого вождя народ повстає. Роман саме про це, далі переказувати не будемо. Але звернемо увагу на останній розділ. Аж не віриться, що це написано ще 2002 року! Ось слухайте (цитую з пам'яті): «Після перемоги Великої листопадової революції нова влада зібралася у резиденції ненависного узурпатора, підлого тирана, демагога, маніяка і злочинця, колишнього президента України А. Д. Кромешного — ділити портфелі...»

Ну звідки Кожелянко знав, що революція буде листопадова? А, бачте, знав! Отже, роман ще не пізно читати новим політикам. Слухайте: «Після революції в Україну прийшла зима. Люті морози, скажені завірюхи, рясні снігопади... забрали на себе весь пасіонарний потенціал повсталих мас. Маси взялися боротися з вимерзанням і покинули напризволяще свою рідну революційну владу... ціни за місяць підвищилися на десять відсотків — труднощі перехідного періоду, знаєте, кругом недоброзичливі сусіди, гідра контрреволюції може підвести голову... Народ наш мудрий, він зрозуміє. Народ нічого не розумів, але бунтувати більше не мав ні сил, ні бажання, ні вільного часу — треба рятуватися від холоду і спадщини проклятого минулого...»

Панове політики, читайте сучасну українську літературу!

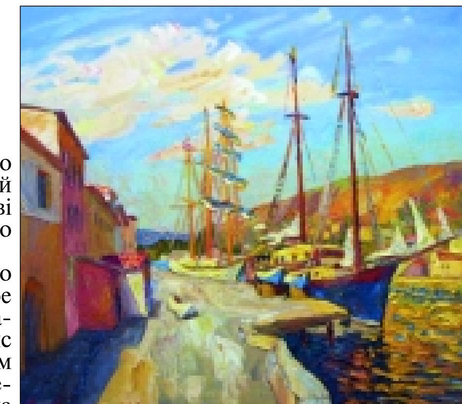
Ольга ГОВЕНКО.

Жінка і море

ОСОБИСТОСТІ

Як на мене, художникам-чоловікам притаманний той само забобон, що й морякам, котрі не беруть на борт жінку. А художники «не беруть» її у мариністику. Малюй собі пейзажі-натюрморти, а до моря тобі зась! Колективні виставки мариністів відбуваються в Одесі, вважайте, безперервно — то в тій галереї, то в іншій. І жодного разу я не побачив там жінки-мариністки. Вони й самі з цим ніби змирилися.





Але — не всі. Щойно у Всесвітньому клубі одеситів розгорнула яскраву виставку Наталя Лоза. Суцільна мариністика! «Тут, — кажуть Наталчині колеги, — навіть не всі цьогорічні роботи, багато що просто не вмістилося, радимо їй влаштувати ще одну-дві виставки — створене того заслуговує».

Певно, що так. Довго не відпускають від себе відвідувачів «Спека», «Балаклавська бухта», «Мис Фіолент», інші твори. Чим відрізняється, запитую себе, мариністика чоловіча від мариністики жіночої? Здається, зрозумів: «дев'ятий вал» — то не для неї, то нехай чоловіками; а полотна Наталі Лози мовби випромінюють тепло, світло і спокій. І хоча виставку й названо «Південний вітер», але то лише легкий подих бризу...

Заслужений художник України Орест Слешинський зауважує: «Так вправно володіти композицією, пластикою, колористикою може тільки справжній майстер...»

...Наталя скільки пам'ятає себе — стільки й малює. А хто з малюків не малює? Та у Наталі перед очима був приклад батька — знаного й шанованого не тільки в Одесі митця Адольфа Лози. Придивлялася до його манери, вчилася тримати пензля, добирати фарби, милувалася його полотнами. Дорослішаючи, ловила себе на думці: «І все-таки я писатиму по-іншому». Ні, не краще — роботи батька завжди будуть для неї взірцем, а по-іншому, посвоєму.

Щоб знайти оте «своє» — вчилася: в Одеському театрально-художньому училищі, у Південноукраїнському педуніверситеті (за спеціальністю «Живопис»). Кожну вільну годину — за мольберт. А ще — творчі семінари, пленери, виставки. І вже через три роки після захисту диплому, зважаючи на плідну роботу, оригінальність полотен, сміливе і вдале втручання в «чоловічий жанр» — мариністику, її приймають до Спілки художників України (декому на це потрібні десятиліття).

Море вона, одеситка, обожнює змалку. Яка велич, безмежжя, сила! І який спокій! Ось і зумій все те передати на полотні. Заради цього й поспішає на берег моря у всі пори року в Одесі, заради цього протягом от уже шести років бере участь у всеукраїнських пленерах у Криму. Саме звідти більшість робіт нинішньої виставки й тих, які ще побачить глядач. Не тільки одеський. Бо вже є низка запрошень на вітчизняні та міжнародні виставки.

Хтозна, чи й інші жінки потіснять у мариністиці монополістів-чоловіків, але багато хто з учениць Наталі Лози (вона успішно поєднує творчу роботу з педагогічною) піде її стежкою. Її — та все-таки своєю!

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

На знімках: Наталя Лоза; одне з останніх полотен художниці.

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

▸ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
Ⓡ Платні матеріали.
▸ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
▸ Рукописів не повертаємо.
▸ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
▸ При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Передплатні індекси: для фізичних осіб — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Передплатна ціна: для фізичних осіб — 3,30 грн., для підприємств і організацій — 6,00 грн. на місяць. Ціна в роздрібній мережі — договірна.
Загальний тираж 159037.
Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 3011240. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

